

Gulyás Pál

A Biblia siratása
(versek)

Összeállította: Gulyás Péter Pál

TARTALOM

Hamvas Béla levele Gulyás Pálhoz.....	2	A kakuk.....	33
Mit akar a világ?	3	Szeptemberi szivárvány	33
A művész tervei	3	Debrecen, ó-kikötő	34
Apám.....	4	Országúti esküvő	35
A lámpa	4	Debreceni éj.....	36
A néma lomb	5	Oláh Gáborhoz.....	37
Ég a kályha.....	5	Somodi Borbála	38
Az érkező éj	6	Öreg ingaóra	39
Hegedüszo az erdőn	7	Rímkovács	43
Tündöklő pillanat	7	A tervhalmozó	44
Változás	8	Szeress, barátom... ..	46
Misztikus ünnepi asztal	8	Már egy éve... ..	47
Udvarunk.....	9	A Jenő.....	48
A katona szíve.....	9	Vízöntő	49
Fehér vitorlavászon	10	A viharzó diófa	49
Induló hó	10	Isten követje	50
Inasok	10	Nibelungi köd	51
Méz.....	11	Itáliához	52
Eddig növény volt	12	Búcsú Debrecentől.....	56
Húzd a kútat!	12	Bakák, bakák!	58
Idegen világ.....	13	Ez itt a tér.....	58
Őszi séta Debrecenben	14	Egy csengetés.....	59
Háló.....	15	Egy névtelen katonához	59
Ez itt Hadház.....	15	A Biblia siratása.....	61
Ábrándom estharangjai	16	Süllyedni kell	62
Világító álom.....	17	Forgó köd.....	62
Garaboncás éj	17	Egyedül	64
Gyermekemmel	18	Gyermekeimet ismét megláttam	64
Égi rajz	19	Tégláson.....	64
Aludjál, álmodj!	19	Egy anya-aligátornak	65
A Kalevala kórusa	20	Egy fű volt... ..	65
Gyulai út.....	22	A törzsökös magyarokhoz	66
Küüllőhöz, a mosolygó poétához	23	Egy vita végső szavai.....	66
József Attilának, a föld alá	24	Nincs többé válasz!	67
A mythosok határán	24	Búcsú az élettől.....	67
Egy pillanat	27	Húsvéti üdvözet	67
Örök álom	28	Közel és távol	68
Nemsoká nagy lesz a fiam.....	29	Tékozló	71
Mozart idézése	29	Összetétel.....	82
		A földnek egy része vagyok már... ..	83

Hamvas Béla levele Gulyás Pálhoz (1943. X. 4.)¹

Kedves Pálom,

a Forrás a minap szerkesztőségébe hívott (Szombathy Viktor, kellemes, jómodorú fiú), és könyvekkel kínált meg, bírálatra. Ott volt a Te versesköteted is, és két kézzel kaptam utána: meg is egyeztünk. Éppen belefogok a recenzióba, mikor Szombathy értesít, hogy a könyvet már régebben valakinek kiadta. Elképzelheted, mennyire sajnálom és sajnáltam. A tanulmány persze lassan, de készül. Talán jó is, hogy ezúttal kicsinyke recenzióban nem kell Rólad beszélnem. Egy kicsit méltatlan lett volna másfél lapon kötetedet „elintézni”. Amennyi készen volt belőle, íme itt küldöm.

„Nincsen élő költő ma itt, s a közelmúltban sem volt, akit ha tollat fog, ne kötne valami, bármi: világszemlélet, iskola, stílus, elv, modor, elérendő cél, a legrosszabb esetben politika. Mindenkinek van oldalpillantása valami más felé, ami nem költészet és nem költői. Ezért nincs tiszta hang, nincs költészet, nincs költői élet. Nincs meg a versben a nagyság, amivel a költő a művet egész testével befedi, átkarolja és igazolja. Nincs példa, nincs szépség, nincs tűz, nincs elemi és meggondolás nélkül való szabad megnyilatkozás.

Egyetlen élő költő van ma itt, akit ha tollat fog, nem köt semmi, sem világnézet, sem stílus, sem iskola, sem elv, sem modor, sem elérendő cél. Aki leszámolt azzal, hogy: van – itt él, az Alföld csendjében. Ismerik? Nem ismerik? Mindegy. Nem zavarja. Nincs oldalpillantása semmi felé, ami nem költészet és nem költői. Ezért hangja tiszta, erős, nyugodt, határozott.

Van valami, ami a költésznél is nagyobb: a költői lét. Van valami, ami a jó versnél is jobb: maga a költő. Jobb, ha ott áll a vers előtt és a vers mögött és a vers körül és a versben, ott áll, ő maga, személyében, személyesen, és a verset betakarja és igazolja. Ez az ember példa, szépség, tűz, ez a költészet szabad és meggondolás nélkül való megnyilatkozás.

Gulyás Pál leszámolt azzal, hogy az Alföldön csend van, csak csend van, semmi más. Ha még, régen, lettek volna kába álmai arról, hogy ha nincs más, csak csend, lehetne valamit teremteni. De látta, hogy éltek előtte mások is ebben a csendben, akik megkísérelték kába álmukat megvalósítani. Megbuktak. Gulyás Pál nem kísérel meg semmit. Csend van. Hát akkor énekelek. Ez az Alföld csendjében ma az egyetlen hang, amelyben nincs gyakorlat, nincs cél, nincs politika, nincs szocializmus, nincs modor, nyegleség, hencegés, akarás – csak egy van: költészet. Ami rajta kívül van, csak zsvaj: szerepek szavalása, sunyi összeesküvés, vagy a legrosszabb esetben politika.”

Íme. Milyennek találod?

Igaz barátsággal ölellek

Béla

1943. X. 4.

---

¹ Hamvas Béla eme recenzió-levele Gulyás Pál 1942-ben megjelent, *Az Alföld csendjében* c. verseskötetét értékelte. Alábbi összeállításunk költeményei, melynek *A Biblia siratása* címet adtuk, az 1942-es kötetben csaknem hiánytalanul fellelhetők.

Mit akar a világ?

Mit akarnak a lombok,
mit akarnak a felhők?
Mit akar fent az árnyas
égbolt, e néma ernyő,
hogy eltakarja tőlünk
csillaggal és azúrral,
kék villámnyelveket
öltögető
vad égiháborúval
az Istent, ki után
piros szívünk oltára
reszkető fájdalomgomolyt
ereszt a magasságba

Mit akar a föld barna
titokzatos anyagja?
Mit akar a mély tenger
hullámverő haragja?
Mit akarnak a lassan
csuszamló férgek itt lent?

Mit akar a világ, hogy
eltakarja az Istent?

A művész tervei

Homály volt, mert az ég színét
eltakarták a lombok.
Csak néha láttam fent a kék
hullámu égkorongot.
Mentem a fák alatt s a fák
szeme szívembe látott:
úgy néztek rám, mint ősapák,
jószívű óriások.
S ebben a templomi setét
csöndben, amelyet éj fed,
itt és ott sárga lámpaként
nagy sárga lombok égtek.
A lég hideg volt és a föld
alattuk kékbe játszott...
S a lelkem mély sóhajba tört:
„Mit akarnak e lángok?”

Mentem az úton csüggeteg,
járván e néma estet,
s szemeim a holt levelek
formáin révedeztek.
Olyan művészi volt a rajz,
mint ércbe vésett álom,
s a szél ezer rajzot kavart
keresztül a határon.
Itt és ott sárga lámpaként
nagy sárga lombok égtek,
temetői lámpájaként
a porladó művészek,
akit egy gondolat a mély
homok csöndjébe vitt,
s a szél táncolva szórja szét
itthagytott terveit.

Apám

Nyár volt. A délutáni ég szeméből
egy csillogó könnycsepp esett,
utána reszkető zápor porozta
a viruló vidékeket.
Az állomásról egy akácos erdőn
keresztül kellett haza tartani,
de beteg voltam, nagybeteg s kesergőn
aléltak el testemnek tagjai.
Apám, az én szakállas zord apám,
a zúgó fák előtt megállt és aztán
széles vállát felém hajlítva így szólt:
„Kapaszkodj csak belém, fiacskám!”
És úgy cipelt a záporon keresztül,
mint gyöngye lombjukat a nagy sudár fák.
Azóta húsz év telt el és én most is
érezem erős szívének dobbanását.

A lámpa

A lámpa olyan mélabúsan
vetette árnyékát szobámra...
Először csupán azt gondoltam:
egy lámpa, egy parányi lámpa.

Aztán meghasadt a plafon,
a padlón megjelent a mélység –
felettem zúgó csillagok,
alattam tátongó sötétség.

S a lámpa, a parányi lámpa
megvakította a szemem –
s olyan vagyok, mint vén Homérosz:
nem látok, csak emlékezem.

Emlékezem az ős tájakra,
melyekkel a lelkem tele –
forog az Ókeánosz habja,
süvölt Hadész roppant szele!

A néma lomb

Oly lázasan ragyog a lomb
árnyékos mély szeme!
Oly mély, hogy szinte tántorogva
tekintek már bele.

Mitől ragyog oly lázasan,
talán csak nem beteg?
Ha a lombnak fájdalma van,
ő azt nem mondja meg.

A téglaszín öreg kapunkra
árnyéka rácsapong,
mint egy betévedt denevér,
mely veri a plafont.
Mitől csapong oly nyugtalan,
talán csak nem beteg?
Ha a lombnak fájdalma van,
ő azt nem mondja meg.

Ég a kályha

Ég a kályha, zúgva pattog
az akácfa bent, amely
még tavaly lombot fakasztott
és virágokat nevelt.
Lelke édes illatáért
langyos esti szél epedt
s tőle csurranó pohárt kért
fent a fürge méhsereg.
Rajta folyt az ég a földbe,
mint a víz a kúton át,
s rajta látott fényt a föld, e
titkos alagúton át.

Ég a kályha, zúgva pattog
az akácfa bent, amely
még tavaly némán virasztott
a vidék felhőivel,
melyek ködfalán zizegve
tárt a hűs szél ablakot
s túl az ég csengő üvegje
tisztá kéken áthatott
lombja csillogó határán
lelke nedves éjibe
s benne hűnyt el a szivárvány
tört szemének hét színe.

Ég a kályha, zúgva pattog
az akácfa bent, amely
festve van az elviharzott
évek szépségeivel.
Lobban a fa, most ömöl szét
vére, melyben álma volt:
lila láng: ez volt a kék ég!
sárga láng: a sárga hold!
Ülök ágyamon s a fényre
újrátámad régi bűm:
mennyi kincset szór a szélbe
e bús krematórium!

Az érkező éj

Leszállt az éj
a házra,
körülfontja
vigyázva
s most csúszik az
ereszről
a háztetőn
keresztül.
Én itt vagyok
az ágyban,
szememben már
homály van,
de hallom fél-
álomban,
amint az éj
ledobban
s a zöldelő
olajfa
alatt megáll
sohajtva.

Hegedűszó az erdőn

Ki hegedül a fákon át,
honnan jön ez a dallam?
Itt a csend szórja mákonyát
s itt fekszik az avarban
a rózsaszínű makk, amely
kettéhasadva várja,
hogyan egy kéz fölemelje majd
a lombok távolába.

Mily lágyan süpped az avar,
ha lépek jobbra-balra!
De most egészen megzavar
egy hegedű hatalma!
Itt béke zsong s az ágakon
remegnek pókfonálok...
De most a fák között a hang
mint lassu vér szivárog.

Ki hegedül a fákon át,
e dal forrása hol van?
Itt a csend vonja sátorát
fölém a néma lombban.
S míg hallgatom a fák alatt,
e zene honnan árad:
agg törzsükön fényt váltanak
a messze égi tájak.

Tündöklő pillanat

Úgy hömpölyögnek a napok,
mint a folyók hullámai,
s hiába állják útjukat
a városok kőházai:
átsuhannak a tűzfalon,
előttük nincsen semmi gát
s hamuval hintik be a mély
szemek merengő sugarát.
Áttörik a dús orgona
némán himbáló lombjait
s az orgonák sötétlila
virága elhalványodik...
Hulláma győzedelmesen
görget csontot és koponyát,
ő fűt a piramisok
ormára a századok porát!

Ugy hömpölyögnek a napok,
ahogy a zúgó ár szalad,
de engemet nem érdekel,
csak a tündöklő pillanat!
Itt ülök kint az udvaron
és bámulom árnyékos fáit,
melyeknek lenge levelén
a lüktető Nap átvilágít.

Változás

Sokszor elnéztem sétáim alatt
a földet, melyet típrok lábaimmal;
sokszor elnézem a napsugarat,
amint mosolya játszik árnyaimmal;
sokszor elnézem a virágokat,
melyekre most még én hajlok le, – s holnap,
ha meghúzzák a zord harangokat,
arcom fölé szelíden ők hajolnak.

Misztikus ünnepi asztal

Az arcán fellegek árnyéka lengett,
hisz gyermekét nemrég vesztette el.
Kezében kapa volt, mellyel a hantot
akarta a gyomoktól tisztogatni.
Ruhája éjfékete volt. Haladtunk
némán a város utcáin keresztül.
S az autók rekedt zaja
összevegyült az út fehér porával.
Én ifju voltam, őt a morzsoló
évek nehéz sora rommá gyötörte,
és sürgető ikároszi szavamra
csak egy megértő sóhaja szakadt.
A síneken túl nyúlt el a halottak
csendes köztársasága, melynek érc-
szavára elcsitúl az ágyudörgés.
A sírt drótrács övezte s udvarában
virágszirmok tárták ki illatos
ábrándjukat a szárnyaló időnek.
Szegény fáradt anyám halkán belépett
a rácsnak ajtaján, mint alvajáró,
kit vonz a földöntúli holdsugár.
Az árvácska barátságos fejét
megsimogatta reszkető kezével,
aztán egy lángoló muskátlinak
igazgatá meg véres pántlikáját.

Mintha otthon lett volna, úgy rendezte
a természet szelíd leányait.
Nem tompa sírhalom volt ez neki,
hanem egy misztikus ünnepi asztal,
melynek virágos jósa befödte
a felbomlás rettentő látományát.

Udvarunk

Ki tudja, meddig járok benne végig,
meddig kopog a kő alattam, –
a tarka kő, mely rózsá-kék szemével
megismeri a talpaimat is már,
megismeri ingó árnyékomat
a rajta táncoló napsugarakban?
Ki tudja, hogy meddig szorítja össze
rozsdabarna ajkát a pincegádor?
Ki tudja, hogy az agg hordók szívében
meddig remeg egy csillogó pohár bor?
Ki tudja, meddig tárja szét a szárnyát
az orgonabokor, mely hosszú sorban
a ház előtt a földre rámered,
– a földre, mely örökké fogva tartja –
ki tudja, meddig tárja szét a szárnyát
az orgonabokor,
mint útra készülő madársereg?
Ki tudja, meddig pislog az öreg fal
beomló vakolat-szeme?
S ki tudja, meddig önti a csatorna
a könnyét, mintha könnyem ömlene?

A katona szíve

Óh katona!
Hogyha kevélyen elvonúlsz előttem
és csattog a sárga keramit
döngő lépteid alatt, –
én mindig arra gondolok,
hogy milyen szomorú
kalitka a te domború melled,
milyen szomorú érckalitka,
melynek páncéljai között
ott röpköd tétován
puha piros szíved,
ez a zengő madár,
melyet édes jó anyád
fehér kezéből
egykor ezer reménnyel elbocsátott.

Fehér vitorlavászon

Bementem a szobába és elém jött
mosolygó arccal, csillogó jósággal
szemében, az én édes jó anyám.
Mosolygó volt az arca, régi-régi
ismerősöm volt ő nekem,
olyan ismerősöm volt, mint a por
a fának, mint a hús hegyi patak
a víg ezüst halacsának... De mégis,
hiába volt ő jó anyám,
mosolygó arca nem csitítja már el
többé az én kiáltozásomat!
S hiába simogatja hervadó
fehér kezével néma homlokom:
már csak árnyék e kéz, a fénysugárzó
gyermekévek lengő fantomja, mely
oly végtelen távolból integet
felém már, mint a távozó hajók
lengő fehér vitorlavásznai.

Induló hó

Bezárta lelkem templomát
a fákat altató homály
és most nem zeng belőle dallam.
Az ablak csillogó szemén
derengő naplementi fény
némán tükrözteti nyugalmam.
Odakint most olvad a hó,
a szép fehér hótakaró
odakint most csöndesen olvad.
Az ég hatalma nem ragyog
s az induló hódarabok
mint lassu csigák bandukolnak.

Inasok

Ahogy az eb rágja a csontot,
úgy feküsznek neki a könyvnek;
ruhájuk piszkos, szertebontott,
szemükben mégse látni könnyet.
Inasok ők, a mostoha
uccák vidám gyermekei,
szívüket ütheti a sors

kegyetlen ostora,
ügyet se vetnek ők neki!

Az egyik rézvörös hajával
olyan, mint égő szalmaboglya;
a másik néz a légen által
mágikus szemekkel lobogva.

Az egyiknek az apja ment el,
a másikat otthagytá anyja,
de nem törődnek ők ilyennel:
kalandra vágynak ők, kalandra!

Úgy mennek az uccán tolongva,
mint féktelen bacchusi tábor,
meg vannak mind mámorosodva
az ifjúság arany borától.

Rongyosak és durvák s fütyölve
vágnak neki az esti szélnek
s úgy hullnak majd vissza a földbe,
hogy egy fütty volt nekik az élet.
Inasok ők, a mostoha
uccák vidám gyermekei,
szívüket ütheti a sors
kegyetlen ostora,
ügyet se vetnek ők neki!

Méz

Mily jó ha este kanalamról
lassan a tányérra csorog
a sárga méz, az illatos méz,
mint csillogó aranyborok!
A lámpa ég és az agyamban
nincs örölő gondolatom,
a kanalat tartom kezemben
és csorgatom, csak csorgatom...
Kezem magasra emelem fel,
hol már a fénnel a homály
hánykolódik, és úgy tűnődöm:
milyen nemes aranyfonál!
Mellettem játszik kisleányom,
alig ér fel a térdemig:
a zúgó tölgyek erdejében
a vadárvacska így virít!
A lámpa ég és a szivemben
most minden csupa fény s derű...
Mily jó a méz csillogó fonálánál
feledni, ami gyász és keserű!

Eddig növény volt

Olyan gyöngé még a csontja,
hogy megfogni sem merem!
Hogyha a tavasz kibontja
kék egét, ily fű terem
kint a tág mezők ölében,
mely virággal ünnepel,
hogyha néma lepkeképen
messzeszáll a hólepel.

Most tanul csak járni s félve
tárja szét fehér kezét,
mint aki a pincemélybe
botlik, hol cseng a setét...
Még csak most tanulgat járni
és ha elbukik hanyatt,
oly frissen koppan parányi
koponyája, mint a makk.

Aztán ismét talpra állván,
gyöngé csontja úgy remeg!
Szemem olyan, mint szivárvány:
sírok is, meg nevetek.
Most tanul csak járni, eddig
fű volt, gondtalan növény...
Most bolyonghat, merre tetszik,
és merenghet börtönén.

Húzd a kútat!

Húzd a kútat és idézd föl
bátran tiszta szellemét,
hadd merüljön fel a mélyből,
hol aludta szenderét!
Csillogjon ezüstruhája,
hömpölyödjön szabadon,
hadd derüljön ritmusán a
csillagoltó fájdalom!

Halld, mint cseng az asztalunkon
a pohár, mily gondtalan:
ily vidáman zeng falunkon
a friss hajnali harang!
Szögletén a Nap szerelme
tarka ívben ráhajol...
Boldog a pohár, amelybe
a kút tiszta lelke foly!

Húzd a kútát s szabadítsd meg
gyorsan tiszta szellemét,
izmodat bátran feszítsd meg:
fojtogatja a setét!
Lent bolyong árván bezárva,
nézi börtöne falát
s mint regék tündérleánya
bontogatja lágy haját.

Nézd, a telt pohárt kacagva
festi kékre a sugár:
fogd fel és emeld magasra,
mint a gyöngyöt a buvár!
Ne felejtse, te is a mélyből
jöttél, és ha szent a lét:
húzd a kútát és idézd föl
bátran tiszta szellemét!

Idegen világ

Nem volt abban semmi tragédia,
csak borzalom,
midőn a konyhába beléptem
s megláttam a falon
egy csillogó páncélu bogarat: –
reszkető hosszú csápja
a hirtelen fellobbanó
villany hideg fényére rátapadt
s idegesen
kereste az utat előre-hátra.

Nem volt abban semmi tragédia,
csak borzalom,
midőn kétségbeesett szökkenéssel
kereste az utat a nedves
salétromos falon,
kereste a nyílást, amelyen át
megmenthet valamit:
valami néma dobbanás
parancsszavára gyorsuló zenét,
megmentheti parányi teste
árnyékos birodalmában
a halkán tárgoló tüdő
fantasztikus lehelletét.

Nem volt abban semmi tragédia,
midőn az óriási talp alatt
a homály bújkáló fia
ott recsegett hanyatt
összezúzott szívvel, amelyen át
megszűnt a lét elektromos futása...

S nem volt abban semmi tragédia,
midőn a vas szemétlapát
hegyéről ezt az összetört
idegen világot
egy idegen világ
undorodva
kidobta a zizegő éjszakába.

Őszi séta Debrecenben

Fent a fáknak pírja játszott,
de ez a pír hervadás volt,
mint a földről távozonak
arcán rózsák rajzolódnak.
Mentem az utcák sorában
és egy kert előtt megálltam:
egy lakó se vágyik innét,
itt a bölcs lerakja könyvét,
itt a gyors kalmár lefekszik
s hallgat hajnaltól napestig.

Mennyi lélek villanása,
mennyi szív van itt elásva!
Fent komor fatörzsek ütve,
mint a tűzvész csendes üszke.
Túl a Templom nagyharangja
zengi ércdalát a Napba:
bár a hang a régi bátor,
kődbe vész a Prédikátor.

Debrecen, hej, büszke cívis,
újrakélsz-e, mint a fönix?
Vagy kilobban lelked álma,
déli puszták délibábja?
Hosszu út a Hatvan-utca,
de nem olyan hosszú utca,
hogyan ki ne jutnál belőle,
ki az árnyas temetőbe!

Hogyha vonz még nóta, nárcisz,
itt leled Vitéz Mihályt is,
ki beteg volt, melle horpadt,
s nézte a fennlengő Holdat...
Egy piramis-érc alatt
itt leled szegényt hanyatt:
vén bohó volt s fiatal
s elrepült bor, Lilla, dal!

Háló

Nézd csak, mi lett a nyárfából!
Olyan mint egy rezgő háló:
nincsen lombja, levele,
átlátsz rajta százfele.
Ugy van a légre terítve,
mint egy finom áttört csipke.

Ilyen lesz e vastag bácsi,
holnap rajta is átlátni!
Aranylánca leesik,
potrohája beesik,
méltósága-rangja füst lesz.
Hová lesz a hívatala,
zöldposztós íróasztala?
Hová lesz fekete frakkja,
koppanó kemény kalapja?

Leteszik a föld alá,
hol már várja a halál.
Ott sűrög-forog magában
a sír sötét kamrájában.
De nem lesz a sír sötét:
föllobbantja mécsesét,
A két szem lesz mécsese,
a csont lesz szövétneke.
Égni fog a nagy test lassan,
mint egy folyton égő katlan.
De a lángnak vége lesz.
S csak egy nyom marad az éjben,
egy pecsét lesz ott szerényen,
egy tűnő rajz, puszta vázlat,
melyen általkukucskálhatsz,
mint ott fenn a rezgő hálón,
téli nyárfán, alva állón.

Ez itt Hadház

Ez itt Hadház, Hajduhadház,
van benne vagy hatvanhat ház.
Elbámulom: olyan csöndes,
fehérfoltos a hótól.
Uccáin egy-két fa lézeng,
fent kóbor varju bókol.
Kék levegő veszi körül
s ő a levegőnek örül,
mert az akácok alatt
akad néhány jó falat:

tehéntrágya és lótrágya
varjugyomor kívánsága.
Csokonai valamikor
itt járt: akkor is hó volt,
arca sárga volt mint a kén
és csizmáján patkó volt.
Hová lett az a levegő,
amelyet belélekzett?
Hová lett a boldog ákác,
mely fölötté lézengett?
Egyik ház palánkja mögött
röfögnek a sertések,
terelik őket karókkal
a hadházi legények.
Olyan elhagyott vagyok itt,
olyan ödöngő semmi.
Jobb volna homokká málni,
jobb volna itt nem lenni,
halott lenni, magányos,
mint dr. Földi János.
vagy lenni zsidó, szakállas,
mint azok ott ni ketten:
kucsmájukat fülük rántják
vidor-elégedetten.
Vagy lenni repdeső varju,
aki fent a fán károg,
ha jönnek a kakastollas,
cérnakesztyűs zsandárok.

Ábrándom estharangjai

Nem telek én be sosem veletek, levegőkoszorús fák,
szelek szelíd harangjai!
Századokig bámulnám, mint seper át a vidéken
a lombot úzó szélroham.
Építsék mások Newyork meredek palotáit
S a Temze-parti dokkokat,
reszkessen bár végig a Földön a gépbe igazott
elektromos kör árama,
lengjen a gép roppant testével a tág levegőbe
a Krétakör hullőjeként,
ontsa ki bár egymás vérét a nyugtalan ember
lerontva kék zsilipjeit,
öljön meg mindenkit az orvúl fojtogató gáz
a kékszemű kisgyermeket,
nőjjön a csend tornyokká s a holt emberiségről
a hús fantomja tűnjön el:
csontja felett kibomolva túléljük az emberiséget
a lombok östörvényei.

Nem telek én be sosem veletek, levegőkoszorús fák,
ábrándom estharangjai!
Századokig bámulnám lombotok álmatag árnyát,
mint a homok ködét a Szfinx.

Világító álom

Már minden elsötétült,
a Nap arca leesett,
házunkra holdas éj ült,
szeme sárgán belesett.

Sétálgattam szobámban,
terveztem százat-ezret,
s a fal mellett az ágyban
kisfiacskám lélekezett.

Ajka mint a pillangó
szétnyílt-bezárult egyre
s mint parányi kandalló
sugárzott rám friss teste.

Lassan föléhajoltam
s bent mint távoli tik-tak
gyermekéveim gyorsan
tűnő órái hívtak.

Labdám magasba dobtam,
gömbje forgott, gömbje szállt,
s fent a felhők nyugodtan
szűrték a Nap aranyát.

Két térdem egybezárva
ott feküdtem az ágyon
s fölöttem mint a lámpa
világított az álom.

Garaboncás éj

Van házam, van kertem,
A háznak ablaka van,
a kertben almafa van.
A kertben van egy kút is:
a kútban víz van.
Kaptam egy kisfiút is:
a kisfiúban szív van.

Kitől kaptam? – A széltől,
mely leng a fák felett?
Kitől kaptam? – Az égtől,
mely kék mint a képzelet?
Kaptam, kaptam
hirtelen
garaboncás éjjelen!
Kimentem az országútra,
az utat a szél befűtta,
hóval fűtta már tele...
Ott állt egy tar jegenye.
A jegenyén ült egy varjú,
vastag csőrében friss sarjú,
sötét szárnyát csattogtatta
és a sarjút ideadta.
De alighogy ideadta,
kisfiacskám sírt alatta.
Kisfiacskám ölbekaptam
és mint a szélvész szaladtam!
De nem szaladtam soká,
mert utólértek a fák.
Fák szelíden mosolyogtak,
körbeálltak, körbefogtak,
és azóta e körön
életem fény és öröm.
E körön túl a halál
feneketlen vize áll,
melybe játszi balgasággal
átnyúlok egy szalmaszállal
és az égre, mely árnyékoz,
fúvok szappanbuborékot!

Gyermekekemmel

Ketten jártunk a kertben,
a föld is sugaras volt.
Neki kicsiny volt árnya,
az én árnyékom nagy volt.

De nemsoká elértük
az erdőt. Szél futott ránk.
S befödtek mindkettőnket
a zúgó százados fák.

Égi rajz

(Kislányom rajza alá)

Egy kis kunyhó van itt a papíron,
a kis kunyhón piros a födél.
Pöttyes gombák ülnek a tövében
s a kunyhó fölött fehér rózsákat
és kék ibolyákat tart a szél.
A ház fölött lebegnek a rózsák,
a rózsák fölött felhő tüzel.
S minden olyan közel van egymáshoz,
minden olyan testvéri-közel.

Aludjál, álmodj!

Látod, az élet
elcsendesedett!
Zörögnek az úton
fáradt szekerek,
már messze zörögnek,
mert száll a sötét...
Aludjál, álmodj,
ez a csönd a tiéd!

Földöntuli mámor
forгатja a fát,
mert érzi a felhők
lágy forgatagát.
S elveszti alakját,
elveszti színét...
Aludjál, álmodj,
ez a csönd a tiéd!

Felgyújtani lámpád
mit érne? – Sovár
lelked behullna,
mint esti bogár,
mely táncol a fényre
s nem tudja, miért...
Aludjál, álmodj,
ez a csönd a tiéd!

Megszűnik a szívben
gond, láрма, harag
s már te is a lengő
Hold sugara vagy!
Cip-cirip... a tücsök lent
pendíti az éjt...
Aludjál, álmodj,
ez a csönd a tiéd!

A Kalevala kórusa

(Vejnemöjnennek, Finnország
jóságos és hatalmas Szellemének)

Honnan vettél ennyi évet?
Szakálladról hull a hó...
Ugye te vagy ama híres
Vejnemöjnen ősapó?
Ugye te vagy amaz örök-
ifjú búvigés legény,
aki dallal üzte Ajnót
lenge nyárfák rejtekén?
Benned a fehér hó csöndje
csendül és az ifjúság...
Honnan vettél nyolcszáz évet,
véred örök ritmusát?
Te a tengerből születél,
a tenger habjaiban,
az Égleánya kedvéből,
a víz kalandjaiban;
láttad a világteremtő,
körbeforgó kis kacsát,
láttad a rézbaltás embert,
s hogy a földön tűz csap át...
Láttad a szálló sziporkát,
felgyújtotta a tavat,
felgyújtotta a víz álmát,
a kéken úszó halat,
a kisdéd Nap egy szikrája
felgyújtotta az eget,
egy szikrában ég az élet
és a halál integet
egy szikrából... Honnan vettél
ennyi évet? Hull a hó
hosszú szakállad száláról,
mint a fellegek alól...
Világítson most fehérén
hulló éved halk hava,
megfojt a rontó sötétség.
Louhi rút parancsszava:
a boszorkány lett most úrrá
vizeken és földeken,
sziklabörtönben ül a Nap,
étlen-szomjan, könnyesen,
láncraerve, kőkoloncra
kötve, bénán, egyedül...
Nincs világosság többé, a
világ lassan elmerül
az átok sötétségében,

nem látjuk egymás jaját,
a föld fekete erdőjén
csak az átok surran át...

Meg kell menteni Vejnemöjnt,
az öreg szakállas Istent,
Ukkó égő tüzeit
meg kell menteni Lemminkejnt,
meg kell menteni Pohjolát,
Szampó csillagos csodáját,
meg kell menteni a Vasat,
Vasacska csillag-csodáját,
mennyei angyalokat,
kik a fellegeken járnak,
égi angyalok tejét,
melyből a Vasacska támad:
meg kell menteni a fehérét
és a fekete tejet
s meg kell menteni a pirosban
bújkáló elemeket!

– Nézd, a Vas a földbe búvik,
tűznek öccse, víznek öccse,
kergeti a tűz, a bátya,
búvik a Vas ingoványba,
búvik a havas hegyekre...

Meg kell menteni a tojáshéjt,
mely a tengerbe esik,
meg kell a piciny világot,
melyből a nagy születik!

Egy énekszó tudna minket
az éjtől megmenteni...
Mennyi ének zeng a földben,
az énekek ezrei!
S mennyi ének zeng a fában...
A kakuk szól és arany-
fuvola fúvall szájából,
csöpp ezüst csengő harang...
Otszó is a dalt hallgatja,
mert a dalban nincs határ,
hárfa csenget a csukában,
a hárs is Kanteletár...

Ősapánk, Ukkó magzatja,
Ukkó öccse, Vízanya
gyermeke, készítsd a hárfát,
és elszáll a sír jaja!
Egy ígédre zár lepattan
a sötétség börtönén,
másodikra illatot szór
minden megfagyott növény,
harmadikra szép szivárvány

fésüli fénylő haját
és Szampó szent malma ismét
önti az élet javát...

Honnan vettél ennyi évet?
Szakálladról hull a hó...
Ugye te vagy ama híres
Vejnemőjnen ősapó?
Csak lebegj tovább fölöttünk,
ahogy hull a hópehely,
ahogy a vizek dalolnak,
ahogy a szellő lehell!

Gyulai út

Egy havatlan decemberben
ott kóboroltam Gyulán.
Láttam egy-két ifjú embert,
szemükben „égett a láng”,
de nem tudták, merre égjen,
égett iránytalanul.
Tisztviselők ranglétrája
a felhőknek volt támasztva
fölöttük s az égbe nyúlt.
Láttam ott aranykeresztes
kicsi oláh templomot
és láttam a grófi parkban
a gyulai várromot,
de csak lopva nézhettük meg,
hol két had birokra kelt,
lestük, hazátlan bitangok
mert a gróf úr majd kivert.
A házak mind rendben voltak,
földszint avagy emelet,
láttam a gyufagyárat is
és a kolbászüzemet,
volt Gyulán minden, csendőr is,
volt ottan katonaság,
szabályszerűen volt minden,
mint ily városban szokás.
Legtovább a múzeumban
álltam egy csontváz előtt,
ott feküdt üvegburája
alatt s nézte az időt,
úgy ásított ránk, majd elnyelt,
rendben voltak fogai,
rendben volt sípcsontja, válla,
rendben voltak ujjai,
rendben volt órajta minden,

csak épen húsa nem volt,
azt leszedték a tatárok
vagy lerágta a pondró.
Lepedője pusztá föld volt,
„Árpádkorbeli lelet”,
egy tudós ide helyezte,
itt sokáig ellehet.
Kint a Körös vize áradt,
a fűzek körülvették, –
állt a sok fűz egymás mellett,
mint testvéri szövetség.

Küküllőhöz, a mosolygó poétához

Hallom, Küküllő, ügyes vagy,
két kezed mindenre rácsap.
Fúvod a szót, mint a pihét,
de amit megmarkolsz, tiéd.
Benned megolvad a vas
s mosolyod bankót ragaszt.
Ébredve mosolyogsz,
játszi tündér mosolyod,
de alatta zúg az ördög,
hozza trónján Dózsa Györgyöt.
Félarcod álmország,
félarcod Oroszország.
Látod, engem a Hortobágy
partján rángat a délibáb,
börtönöm Basahalma,
be vagyok itt vasalva.
Sokan szerencséd ugatják,
pusztuljanak az ebadták!
Ne legyen a magyar hüllő,
legyen mindenki Küküllő!
Kinyújtom feléd parolám,
te vagy legjobb cimborám!
Ódon vagy s forradalmár,
poéta vagy és kalmár.
Kérlek, szabadíts ki innét,
börtönömből kopogok!
Add kölcsönbe csak egy napra
egy elhasznált mosolyod!

József Attilának, a föld alá

Én nem láttalak soha téged,
egy-két rímed villámlott csak agyamban.
Itt rejtett el engemet a természet,
itt élek az Alföldön egymagamban.

Itt élek egyedül és a magányra
újabb magány-abroncsot veretek...
Engem mikor fognak szétदारabolni
az örülden vágató kerekek?

Mikor röpül már fel vérem az égre,
amelyet majd alkony gyanánt betölt?
A Kárpátoktól le az Al-Dunáig
mikor lesz véremtől piros a föld?

Pengéssel volt kirakva látomásod,
hívtad a lány álmod és belökött
egy kéz az irgalmatlan Úr fagyába –
és feldaraboltad az Örököt.

Az emberszív volt űr és irgalmatlan,
otthonod farkasok sívó hava,
bőgtek az emberfarkasok tanyádon
s meghalt anyád, a békítő anya.

Az eget kékíti most már anyácskád...
S te néztél lentről mint egy kék mesét,
beléptél magányod zord vasszűzébe
s átmetszted májadat és veséd.

A mythosok határán

(Kerényinek, az antik-idézőnek)

Eressz most messze engemet,
a vérnek nem szabad pihenni,
te ismered a holtakat,
Orpheust és Pythagorast
s az etruszk sírok könyveit,
menni kell, mindig menni, menni,
árnyak között, a Nap alatt,
mindig csak az árnyak, az árnyak,
Hélios elszáll nyomtalan,
a Órák vissza nem találhatnak...
Hiába ment le Orpheus
a földbe, hiába kísérte
Hermés, a szárnyas vesszejű,
hiába szállt lanttal az éjbe, –
menni kell, mindig menni kell,
a lét ellen nincsen ígéret,

te ismered Itáliát,
ahol az angyalok ígéznek
Szent Péter oszlopa fölött,
mert Krisztus ott lakik örökké,
láttad az apostolokat,
akik ott nem válnak ködökké,
Giotto megőrzi szellemük
alakját, őrzi Leonardo...

Eressz most messze engemet,
töltsd ki a bort a szent pohárból,
a katakombák kelyheit
te magaddal hoztad, ereszd el
a légen át a kezedet,
hadd beszélgessek a szemeddel,
repüljön át égő szemed
a dértakarta Hortobágyon,
a dermedt állatok fölött,
mert nekem álom kell most, álom!
Rázza meg Daedalus szava
ezt a várost és ezt a pusztát,
küldd ide a halottakat,
küldd fel a földből Zarathusztrát,
halottakat küldj, akiket
a föld alatt a fák cserélnek,
felszállnak a fák csövein
s belátnak titkába az égnek.

Te jártál Kréta szigetén,
Sziciliában volt lakásod,
a tenger mosta válladat,
vittek a szent alakulások, –
szavaimnak nincs gyepleje,
látod, hogy hullnak, arra dőlnek,
amerre a perc kergeti...
Adj Ideákat az időnek!
Keresd fel Észak isteneit,
az Ázokat, szállj a sötétbe,
ott fénylenek a föld alatt
nehéz aranyáblákra vésve!
Az utolsó alkony után
a szent mezőkön megtalálod,
ha elszáll a hó csillaga
és visszaérkeznek a lángok.
A hónap el kell múlnia,
oldja fel csillogó alakját,
az Eszme fénye a világ,
ő hívja fel a zúgó nagy fát,
ő alszik benne, ágait
ő terjeszti némán az égre...
Fel kell az Eszmét oldani:

Antigonét szórd szét a szélbe,
Prometheus titán-dacát
rejtsd el a sziklákba s keresd fel
a Nornákat... Alkonyodik,
zörög az éj a szekerekkel...

Nem hallod? Már a dák hegyek
mögött zuhan a megfagyott Nap, –
most szállnak le a völgy felé
szekérrel a fehér halottak
a halál nagy háza felé,
most érte el ökrük a révet,
viszik az alvó életet
s viszik a párolgó ebédet,
a pálinkát és kenyeret,
bort és kalácsot garmadába,
fáklyák lobognak útjukon...
Igy mennek lassan a halálba.

Óh mennyi formában rohan
a lét a Föld gömbjén át, formák
műhelye a mély tenger is,
számukra a halál sem korlát, –
a Jelenések kürtjei
átfénylenek Heimdallr halálán,
Karjalát hívja India
a mythosok nyíló határán.
Nem lett porrá a cumaei
Sibylla, a szellemek élnek
és nincsenek a szellemek...
Egy utca szegletén eléd megy
Karthágó fénye, Hannibál...
A katakombák zára enged...
Bagdad fölött repül a ló...
Az Ideák mindennél szebbek!

Eressz most messze engemet,
nekem most a tér kell, a tenger,
felhozom a földből Adyt
Ős Kajánnal és Vipunennel,
a Védák terhes álmait,
Konfúcsét és Buddhát, a bálványt,
s az első vértanút, kinek
a Szent Hal fénylik koponyáján...

Bontson fel hát mindent az éj,
a csillagok közt vár a Mérték,
hadd repüljek a tűz felé, –
ő méri a világok léptét,
ő méri a fűvek lépteit,
ő méri a színek halálát,
ha süllyed a Nap csónaka
s a tengerből szállnak a párák...

Vezessen ő már, lépteim
mögött a lég omoljon össze,
menni kell, mindig menni kell
új határok felé örökre,
az első lehellet után...
Óh hozz egy könyvet, szent imádság
oldja fel a csontjaimat,
míg elvész bennük a szilárdság!

(1939. febr. 22.)

Egy pillanat

(Jékei Balogh Ádám sebészdoktornak)

Most is érzem két baráti
karodnak a melegét,
azt a hőt, mely a föld alatt
táplálja a jegenyét.
Vad pusztaságon zuhantam,
barlangban, sötét teren,
s úgy feküdtem ott előtted,
mint egy tárgy, személytelen.
Nem volt több egy pillanatnál,
hirtelen ajtócsapás,
mégis több volt ezer évnél,
ily határra nincs határ!
Megszűnt húrjaim zenéje,
mint kettétört hegedű,
november fuvallatára
így hanyatlik el a fű.
S úgy feküdtem ott előtted,
mint egy tárgy, személytelen:
akkor lábadhoz bukott az
emberi Történelem.

Prométheusz halhatatlan
jajja akkor megszűnt és
az Erőszak csörömpölve
leejtette bilincset.
Egyszerre semmivé váltak
Dante égő körei,
mint könnyű pihék repültek
Milton szép ördögei.
Elsüllyedt a Gecsemáné,
Betlehem, csillagostól,
s mint tizenkét örvény forgott
a tizenkét apostol.
India hegyei fölött
a Nirvána bezárult,

köddé váltak a légiók,
Krisztus szava elájult.
Eltűnt Hádész és a tenger,
Itália füstté lett,
s eltűnt hét trombitájával
az Utolsó Itélet.

Nem volt több egy pillanatnál
s te tartottál ott hidat:
az egyik emberiség fel-
emelte a másikat.
Még most is érzem baráti
karjaidnak megosztott
melegét, mely az Idővel
ismét összeforrasztott.
Harangszó csendül fülemben...
Óh az élet egy család!
Te tovább adtad Galénus
és Hippokrátes szavát!

(1936)

Örök álom

Mindenkit az álom kerül,
az álom mindenkire rászáll.
Örök álomról álmodik
az illatos esti virágszál,
álmodik a fű és a kő,
a holdban álom leskelődik...
És mégis az egész világ
az álom ellen készülődik:
nézd, a sivító csecsemő
az álom ellen született meg,
az álom ellen dübörög
ágyúja a bús hadseregnek,
az álom ellen szalutál
a tábornok s vitézlő káplár...

Mindenkit az álom kerül
s az álom mindenkire rászáll.

Apámmal mostanában én
mindennap elbeszélgetek.
Öreg ember az én apám,
de néha mint a fergeteg
kitör, úgy mint gyermekkoromban,
aztán, alig figyelve szómra,
behúnyja fáradtan szemét,
az örök álomba fogózva.

Valamikor rengett a föld,
ha ment előre biztos útján,
úgy dobta fel életemet,
mint a piros lávát a vulkán.
Mostmár ezüstlevelű nyár lett,
ezüstösen csillog feje,
ezüst fény csengeti körül:
az örök álom kürtjele.

Nemsoká nagy lesz a fiam

Nemsoká kisfiam is nagy lesz.
Sokszor elnézem mostanába,
mint tölti bele az idő
az értelmet, mint egy pohárba.

Már sejti, mért szól a toronyban
este kilenckor a harang.
S már sejti, mért ülök szobámban
asztalra dőlve szótalan.

Mozart idézése

A G-moll szimfónia elé

Egy kis királyfiról mesélek,
aki a földön megfagyott,
egy fejedelemről beszélek,
akit mindenki elhagyott.
A csillagok fénye söpörte
s bedobták a meszes gödörbe.
Ott fekszik most is egymagán
s virraszt fölötte a magány.

De nem! Tizenöt társa várta,
tizenötöllel ölelkezett,
tizenöt holt koldus-barátja
nyujtott feléje csontkezet:
tizenöt meztelen kísértet
vak, béna, koldus és süket...
Igy dobta a földbe a végzet,
aki szent érc volt, szent üveg.

A földbe dobták, összetörték,
eltemette a pillanat,
ömlik szájából a sötétség,
fuvolázik a föld alatt.

Az örök fényesség nyugalma
szálljon át bujdosó porán,
a feltámadás diadalma
lebegjen égi sátorán!

Mindenkinek itt áll a posztja,
itt állnak a hangok elosztva,
a mester fölöttük vezényel,
kergeti a hangot kezével.
A hegedűk úgy hajlanak le,
mint fűzlombok a mély vizekre,
messziről sír a klarinét, –
most kéri vissza életét!

Távolról érkeznek a hangok,
homálytól reszket a terem,
egy kis királyfinak harangoz
az éj, őt hívja szüntelen.
A hegedűnek nincs határa,
ez nem kürt és nem klarinét, –
a föld alatt fekszik bezárva,
s most kéri vissza életét!

Felborult a nyíló természet
fénylő, virágos szekere,
a fák füstölgő fáklyaként égnek,
zuhan a Nap a földbe le.
De nincs, ki a Napot sirassa,
messze van a Göncölszekér,
meghalt a természet ős atyja,
s most kéri vissza életét!

Táncoljunk vígan, kereken karikázva, most száll le az égből
Wolfgang Amadeus Mozart, a zenélő isteni gyermek!
Egy delfin-felhő hátán közeleg, szivárvány sír a szeméből,
bájoslag trillák hozzák, remények, Lillák, szerelmek.
Halk édesanyja aléltan fekszik, nem sejtve, mi történt,
érc-atyja karmesteri pálcáját kardként dirigálja:
ez a kard hadseregeket ver szét, megbontja a törvényt
s királyi koronát teremt, hogy az ő fia legyen az élet királya!

Mária Terézia katonái strázsálnak a határon,
Faust éj-alakja les ki a felleg alól,
a csecsemő fölött varázsfuvoláján játszik az álom
s az Alpok magas tetején féhéren csillog a hó.

Az Alpok havas katonái strázsálnak a határon,
de túl az osztrák hegyeken, túl a Lajtán, a Dunán s a Tiszán túl,
az Alföld mély szomorú völgyébe lehajlón –
nótákat csicseregve egy félénk kis búbos pacsirta:
Diószegi Sára tipeg a debreceni sáros fapallón.

Alig tanították meg járni,
bámulta a fénylő eget,
nem volt nagyobb mint egy madárnyi
s a földről fölemelkedett.

Úgy röpködött mint egy madárka
a többi csöpp madár között
s egyszer csak egy hárs nyíló ága
hegedülve elébe jött.

Kacagott a többi gyerekekkel
a föld emelkedő porán
s egyszer csak reszkető kezekkel
végigfutott a zongorán.

A zöld mező volt zongorája,
a nagy hegyek emeletén
végig futott keze himbálva
a fűvek billentyűzetén.

Lement a Nap a hegyeken túl,
megjött a sok-sok komor árny
s ő bámult a fellegeken túl –
a Hold játszott egy oboán.

Az éjnek sírt fel fuvolája
a föld alá bukott remény.
S ő volt az élet nagy királya,
a korona fénylett fején.

Most indul Európa felé, kürtjét zendíti a postás, –
München – Augsburg – Ludwigsburg – Heidelberg –
Mainz – Frankfurt – Bonn – Köln – Aachen...
Csupa álom!

A júniusi Nap Salzburg hegyein túl új lovakat vált,
megjön az ősz, a november, s Párizs gloire-ja fénylik a
versailles-i platánon.

A levelek zengve hullanak ott az avarba, Marquise
Pompadour toilette-jén
csak úgy cseng az arany, ott mindenkinek ezüst, arany,
gyémánt színe-fénye;
jön a zene ifjú Királya, csattognak a lovak Párizs
kövezetjén,

Jean Jacques Rousseau már indul komoran meghalni
Ermenonvillébe.

Csillogva fut végig az ökörnyál a levegőn, fut keletről
nyugatra
s északról délre, hol új várost, új fényt, új eget, új Napot
lát;

ő csak bámul a messze fonálra, ő csak bámul a messze
utakra,
mintha hangjegyeket látna emelkedni-süllyedni, úgy nézi a

levegőt mint a kottát.
 Egy kotta neki Párizs, új dalok kristálya csapódik
 ki a Tuileriák üvegén, s a felséges királyi családdal
 együtt fogadja Versailles-ban, újév éjszakáján, a hódolat
 adóit:
 szonáták fénylenek pici fehér ujjából s fekete ruhája
 birkózik a halállal.
 Mert a Halál harangoz Versailles csillárai fölött, egész
 Párizs csupa festék,
 festett ég, festett szerelem, s koldusok, vakok, bénák
 robbannak a festett lakodalomba,
 Danton és Robespierre közelgő dühétől dörrennek az
 esték,
 villámlik a guillotine, csurran a vér... El innen! el! el! A
 csatornán túl Londonba!
 London fölött a köd trónol, de Itália lágy muzsikája
 ömlik a Tower bástyaiból, vak dokkokon narancsfák
 virulnak,
 a Themze óriás torkában horgonyt vet dél tüze s észak
 homálya,
 itt futnak át a világ vonalai, melyekről új hárfák virágai
 hullnak.
 Még látja a St. James Parkban Britannia ifjú királyát, amint
 hintójából kihajlik
 s feléje kacag, feléje int... De mint kották rebbennek az
 évek –
 ... Róma... Fülébe a Miserere morajlik,
 XIV. Kelemen hinti fejére a krisztusi Békességet.
 Még csak tizennégy esztendő, de már száznegyven év,
 száznegyven század bástyája
 ereszkedik gyöngé testére, Velence, Milánó, Nápoly csupa
 fény, csupa pompa, –
 de a Sixtusi kápolna tetején koppan a Végzet karmesteri
 pálcája,
 megrázkódik, borzong, fáradt kék szemét álomba meríti a
 sötétség ellenpontja.
 Még csak tizennégy esztendő, de már úszik fölötté az
 élet, –
 mint ezüst csengő száll kacaja, de már sejti a távolon át,
 hogy a Zene zivatarjában elhamvadnak a remények,
 a kürt hangjára feljön a Hold s a Napot elfűjják a fuvolák.

Mindenkinek itt áll a posztja,
 itt állnak a hangok elosztva,
 a mester fölöttük vezényel,
 kergeti a hangot kezével,
 A hegedűk úgy hajlanak le,
 mint fűzfalombok a mély vizekre,
 messziről sír a klarinét, –
 most kéri vissza életét!

A földbe dobták, összetörték,
eltemette a pillanat,
ömlik szájából a sötétség,
fuvalázik a föld alatt.
Az örök fényesség nyugalma
szálljon át bújdoso porán,
a feltámadás diadalma,
lebegjen égi sátorán!

(1942. febr. 18.)

A kakuk

Fent a felhő szállt, futott,
játszottak a kakukok,
messziről hallottam őket,
a szőlő közt kergetőztek.
Egyik felszállt a meggyfára,
másik meg a szilvafára,
míg a harmadik madár
hirtelen hintánkra szállt.
Csöndes volt a kert, eső
utáni friss levegő,
a fűszál csöpp tornya épült,
reszketett a csendességtől.
A hintán egy pillanatra
nézett a lenyugvó Napra,
hosszú farka billegett,
futottak a fellegek.
Úgy repült elő egy fából,
mint szobánkban az órából,
a hangja is ugyanaz volt,
csak olyan tündéri-nagy volt!
Csak egy pillanatra láttam,
az ilyen nem tart soká,
júniusi délután volt,
szállt a fény a föld alá...
Kétfelé nyílt szürke szárnya,
és visszarepült egy fába.

Szeptemberi szivárvány

Forog égő kereke,
szép színes kereke.
Most gördül fel az égre,
a nyár utolsó fénye.

Eltűnik és előjön
a hamúszín felhőkön.
S mint a hangra a visszhang,
fölötte egy másik van.
Most a felhőkben kutat,
keresi a másikat.

Honnan jönnek e színek,
e szép csillogó színek?
Az alma innen piros?
Innen lesz sárga a rozs?
Hát a szilva innen kék?
Innen zöldek a cinkék?

A Nap az édesapja,
égre ő rajzolgatja.
Az ő szíve jó, szelíd,
ő éteti színeit!
Bárcsak egy percre enyém
lenne ez a messze fény.
Nem lennék többé beteg,
meggyógyítná lelkemet,
belátnék a sírokba,
a porladó csontokba,
a halált másképp látnám,
ez lenne esti lámpám...

Égő kereke forog,
színe, tánca egyre fogy,
a felhőkön már olvad
s hozza az éj a Holdat.
Nincsen már csak egy ága,
belehajlik a fákba.

Debrecen, ó-kikötő

Körülötte népek viharja, nézett át bérces Biharba,
nem védte falait bástya, torony, csak a hit.
Áros jármái jádzva görögtek egész le Bizáncba,
hajcsárnépe Budán túljuta Bécs kapuján.
Hajtottak lovat, ökröt, mégis az égi körök közt
Méliusz lelke alél, ujjain egy falevél.
Marhákkal, tele vérrel, tölgyekkel, televénnyel,
gömbölyödött a tatár háta mögött a határ.
Így nőttek a mezői, bővültek temetői,
mint a vakondok, alant bújt meg, s a lelke harang.
Sátrat tett a homokra, pántot tett a borokra,
sírra nehéz köveket, Bacchusa így született.
Egy pint nárduszi vinkó, flóta, planéta, tilinkó,
hajnala hádeszi ház, alkonya trópusi láz, –

nőtt mint földben a gomba, széthullt teste atomra,
lelke elektromosan rezgeti folytonosan:
így bírt egy birodalmat, vidított lakodalmat,
mint a cigány hegedült, mint a buvár lemerült.
Itt fekszik a Tiszán túl, benne pihen a Dunántúl,
ércpiramídja lakat: őrzí a szép utakat...

Mint a klavíron a skálát, futod át az Alföld határát:
napkeleten futamod sárga halápi homok,
napnyugaton színeket vált s lejt a Tiszának a löszhát
s lent a gulyát terelik szíktavas ártereid...

Eltűntek alattad a sátrak, csordád kolompja kifáradt,
új paloták köde kél... Mondd, hova lett a gyökér?
Hozd vissza a hajdani düllőt, menekülj befelé kívúlról,
járd fel a Föld köreit, tárd fel a rétegeid!
Már tornyodon trónol az este, kösd fel a holt csontokat egybe,
lelket a csontba fuvallj, törd fel a régi ugart!
Meddig esedez még árván egeden a Főnix, meg a Bárány?
Új népek kürtje riad, – viszik ezredes álmaikat!
Fogadd ismét be hajódat, eltemetett lobogódat,
Debrecen, ó-kikötő, tájakat összekötő!

(1937. júl. 27.)

Országúti esküvő

Már egy levél se volt a fán,
ajkamról felcsapott a pára,
búcsúzóra fénylett a Nap,
készült az őszi éjszakára.
Mint megtorpedózott hajó,
villant végsőt az alkonyat,
mentem az országúti düllőn,
két kézre fogva pakkomat.

Alig kullogtam vagy száz lépést,
megállított egy zene hangja:
parasztlegények trombitáltak
egy ház előtt, rézkürtös banda.
Vásári volt a kürt nótája,
a hangjegy a porban feküdt,
csizmájuk sarka volt a kotta,
s forgott az országút velük.

A háznak nem volt kerítése,
az udvaron néhány szekér
lézengett összevissza és lent
szalmák sárgáltak szerteszt.
A szekérrudak vége mellett
néhány rossz gebe tátogott:
fűtták a rézkürtös legények,
mint mikor a hinta forog.

A kis parasztház udvarának
nem volt hátulja, eleje,
de bekerítette keményen
Isten jóságos hidege.
Az őszi ég volt fent a ponyva,
az üres novemberi ég,
alatta forgott fogvacogva
néhány kartonruhás cseléd.

A legények szemeiből
csendesén párolgott a löre,
ott táncolt a menyasszony is,
vitték Józsára esküvőre.
Ő ott nem lát hegyet és tengert,
neki a föld két szegelet:
Alsójózsából majd Felsőbe
s Felsőből Alsóba mehet.

Már egy levél se volt a fán,
megálltam és néztem a házat:
úgy táncoltak, mint a lidércek,
hogya az éjszaka feltámad.
De szemüknek tört volt a fénye,
reszkettek ajkak és kezek...
Itt meghalt a régi varázslat,
kihűlő sámánok ezek.

Óh, mert másképpen gyűltek össze
egykor Északon, Pohjolában,
a középső út mentiben,
pohjolai sötét szobában.
Az ajtószáda javasokkal,
szoba táltossal volt tele...
Ez itt az országút, az Alföld,
itt nincs a fűnek ereje.

Ilyen esküvőt nem mutatnak
a színházak Pest és Budán,
mint Debrecen s Hajdúhadház közt
az országút kőszínpadán.
Nemsoká hallottam zaját
lomhán induló szekereknek,
cincogtak a rézkürtök és
a küllők lassan nyekeregtek.

Debreceni éj

Az égre hiába nézek,
nincsen ott fent egy csepp fény,
nem érzem a házak súlyát,
most minden ház egy festmény.

A Nagytemplom kettős tornya
himbáló könnyű kártya;
lehullt az élet lakatja,
bár be van minden zárva.

Nézd a boltok börtönfényét:
tábláik alatt lépdél
koldusbotra támaszkodva
Méliusz Juhász Péter!

Ott fent egy költő tűnődik
távolodó halálán:
márványkezében egy lant van,
szél játszik fuvoláján.

Míg így összefont karokkal
bámulom a holt várost,
jönnek mérföldes csizmában
az égő távolságok.

Ördögök törik keresztül
a temető négy végét,
trombitájuk felrobbantja
a levegő szentségét.

Égni fog itt minden: földön,
föld felett és föld alatt...
Hol egy posta, mely futárként
vinné késő hangomat?

A fákra itt-ott egy lámpa
hint kétes virradatot:
korcs Nap ez, egy ezredévig
nem támaszt fel egy magot.

Oláh Gáborhoz

Élő szobor, aki végigzuhansz
Debrecen utcáin az esti ködben
falábon járó kisértet, hideg
árnyékodat kergeted zord körökben,
amerre lépsz te, elfutnak az élők,
a lombok lehullnak és a szivek
dobbanása megáll, – itt most a földből
visszajáró holt Debrecen siet
nagy ákombákom léptekkel a Hatvan-
utcai sírok zárai felé,
hogyan megidézze a földből a város
másik eltemetett holt szellemét...
Mert nincs a nyüzsgő városban barátod,
százhuszezer ember nyüzsgő köde

számodra csak cifra pára, – reáfűjsz
s beomlik a tátongó semmibe,
szétvered őket egyetlen karoddal,
szétvered őket, mint hópelyheket,
alagúton zuhansz végig az élők
sorompóin keresztül gyermek, tegy,
Debrecen élő gyermeke, nagy gyermek,
kinek álmát szivárvány-pánt fedi,
ki álom-hordókat görgetsz az úton,
mikor az törrel s csapdával teli...
Tört vet itt mindenki a másik ellen,
de te gerelyt dobsz, hős álom-gerelyt,
rezegnek hosszú álmaid a légtben,
a Templom tornya is álmat lehell, –
fölötte lassan hullámozik a tenger
és lámpák gyúlnak az ég magasán,
a hírnév lámpái... S a Végítélet
kukorékol a torony kakasán, –
ettől lesz fényes, hogyha esti órán
a Hortobágy mögött lemegy a Nap:
te még le ott, a te sírod a pusztá,
te jársz a pusztá pallói alatt,
hogy örködj fölöttünk, te jársz a földben
döngő léptekkel keresztül-kasul,
sokszor hallom a temetői csöndben
strázsáló lépteid zaját alul...
Te jársz ott alattunk mágneses talppal,
viszed fantóm-tested tótágását...
Reggel riadtan bámul rád az élő
és riadtan tér ki a sokaság!

Somodi Borbála

Hej Birike,
Birike,
Somodi Borbála,
hív immár az estike
kesznyéteni bálba,
estike illatozik
nemsoká fölötted,
menyasszonyi koszorúdat
feketén kötöztet,
feketébe öltözött
piruló hóteted,
menyasszonyi viganódat
koporsóba tetted,
éjfelete koporsódat

fekete föld várja,
hej Birike,
Birike,
Somodi Borbála!

Feketévé változott
pártádon a kendő,
ugri-szőke kontyodon
hetvennyolc esztendő.
Messze van a Hortobágytól
szőke Tisza partja,
messze van a bűdi báltól
ravatalod talpa,
messze táncolnak fejfádtól
a dobi legények,
messze dalol nyoszolyádtól
az eltáncolt élet.

Elszálltak a csillagok,
a Tiszába estek,
pici piros topánkára
harmat vet keresztet.
Hideg harmat alatt virul
szemed violája,
hej Birike,
Birike,
Somodi Borbála!

Öreg ingaóra

(A Kalevala népének)

Van egy ingaórám otthon,
rézfutója fénylik, fénylik,
sétálója fénylik, fénylik,
öreg óra, ingaóra,
nagyapánk is már hallgatta,
az apánk nőtt fel alatta,
Kossuth Lajos és Petőfi
és a híres Bem apó
ez alatt a mutató
alatt rántották ki kardjuk,
mikor a haza veszélyben
forgott, a poklok bástyáját
döngetve, tak-tak-tak-tak,
ez az óra, öreg óra
mérte ki szívük ütését,
ez alatt lovagoltak
bele a muszka hadába,
mint valami délibábba...

De egyszerre csak megállt
öreg óra, ingaóra
s az ő szívük is megállt,
az ő arcuk is elsápadt,
szélroham rázta a fákat
és a fák lombja lehullott,
csupasz lett a nyári fa,
és leszállt az éjszaka.
Rézfutója, sétálója,
megakasztá egy gyerek,
egyszerre csak megmeredt,
egy pajkos gyerek egyszercsak
felnyúlt a nagy seprűnyéllel
s az öreg óra megállt, –
meghalt akkor száz király,
meghalt akkor ezer császár,
egy egész nagy hadsereg!
S mikor a pajkos gyerek
ismét felnyúlt a nagy nyéllel
s meglóbálta rézfutóját,
rézfutóját, sétálóját,
tak-tak-tak-tak-tak-tak-tak,
megrázkódtak a holtak,
rég holtak megrázkódtak,
trombitáltak és harcoltak,
új köntösben új hadak,
de a régi domb alatt,
de a régi tak-tak-tak
mérte ki szívük ütését,
szemük villámló sötétjét...

Egy oroszlán ül az óra
tetején, egy hím oroszlán,
nagy sörényes, bojtos farkú
szörnyű állat, karmos talpú,
– tak-tak-tak-tak- üss, nosza! –
úgy játszik, mint egy cica,
mint egy óriási macska
ül az óra tetején,
öreg óra, inga óra
kipitt-kopott tetején,
szeme villog, hunyorítgat,
egy piros labdát gurítgat:
a piros Napot gurítja
a rájának szélire,
a tengernek mélyibe...
Mikor alkonyt üt az óra,
szellő támad s a habokban
a piros Nap libben-lobban,
– tak-tak-tak-tak, úgy látod? –
az oroszlán fű és tátog,

jön az éjféli, jön a Hold,
a kuvik sír valahol,
fának ormán, háznak ormán,
fent a zörgő pléhcsatornán,
az oroszlán fű és bömből,
az egész világ dörömböl.

Pedig éj van, minden néma,
a csillagok csöndesek,
hallgatnak a fenyvesek,
csak a szél sóhajt fel néha
s a rézfutó fénylik, fénylik,
csak az inga leng-suhog,
csak a csöndesség huhog...
Most egyszer csak tizenkettőt
kondul hirtelen az óra,
megnyílik az ég ajtója,
zúgnak a holdsugaras fák,
reszket tőlük a magasság,
s lent az országúton jönnek,
hah, palástjuk hogy lobog,
a boldog Apostolok!
Koldusbotra támaszkodva
jönnek csöndesen zokogva,
szakállukról könny pereg le,
minden könnycseppjük ereklye,
tak-tak-tak-tak, mint a hinta,
fölöttük repül az inga,
körbe leng allelujának,
körbe fénylik glóriának!
Most megindul a tizenkét
szent Apostol valahány,
arcuk mint hold halavány,
egy sírdombra térdepelnek,
egy kereszthez énekelnek,
egy szúrágta darab fa,
Isten alszik alatta.

Van egy inga óránk otthon,
rézfutója fénylik, fénylik,
sétálója fénylik, fénylik,
átleng a másvilágba, –
a vén Zákány csinálta.
A Tisza partjáról hozta,
onnan hozta egy gyerek,
rézfutója fénylik, fénylik,
elmondom én, hogy eredt.
Dob mellett folyik a Tisza,
Tiszadobnál kanyarog,
ott laknak a napkeletről
elbújdosott magyarok.

Ott lakott a vén Zákány is,
az ezermester öreg,
harcsabajszú, öreg hátú
tipegő-topogó öreg.
Ott lakott a Tisza partján,
fűzes Tisza part alatt,
bámulta a víz futását,
nézte a fénylő halat,
nézte nappal, nézte éjjel,
éjjel-nappal bámulta,
bámulta, hogy zúg a nagy víz,
melynek a csend a burka.
Nézte a csendes mélységet,
mely örökké leng-inog,
bámulta a víz ingáját,
mely a Semmitől mozog,
Isten teremő ködétől,
egy nagy sírhalom alatt,
ő ringatja a folyókat,
ő ringatja a halat.

Az országút legvégén van
Isten sírja arra leng
öreg óránk, inga óránk,
arra fénylik szüntelen.
A Tisza partjáról hozták,
onnan hozta egy gyerek,
rézfutója fénylik, fénylik,
amerre a Tisza megy.
Követi a föld vérét,
a nagy Duna testvérét...
Hol van ő már, a vén Zákány?
Ott úszik a Tisza hátán,
a vén hajlott hátú mester,
vízbe hajlott a fűzekkel,
ássák sírját a parasztok, –
de az óra kattog, kattog!

Ha ez az óra megállna,
az én szívem állna meg:
mikor húzom vaskoloncát,
még a szívem is remeg.
A sötét éj csüng a láncán,
a nagy fekete kolonc
úgy libeg az órák táncán,
mint ahogy az éj bolyong...

Az országút legvégén van
Isten sírja arra leng,
rézfutója, sétálója
arra fénylik szüntelen.
Szűk szobám falát örökké

arra bontja-dönti szét,
pedig éj van, szinte hallom
a percek lélegzetét.

Rímkovács

Itt élek én Debrecenben,
ebben a porrengetegben,
ez a város régen meghalt,
maradt utána egy aszfalt,
maradt egy-két disznótora,
egy-két kövér professzora,
van itt lelkész,
van itt testész,
van itt kertész,
van itt festész,
van itt macska, amely nyávog,
vannak itt asszonyok, lányok.
De mondjátok, mindez mit ér?
Alig többet a semminél.
A halottnak is van lába,
kinő bajussza, szakálla.
A házak felett a szél zeng,
az ember alatta lézeng:
az egyik tűzkövet árul,
a másik az égre bámul,
harmadik a rendőrt lesi,
negyedik a tárcát cseszi.
Hát én itten mit csináljak?
Olvasszak hasamból hájat?
Sovány vagyok én pecérnek,
sovány vagyok bőregérnek.
Mit tehet egy ilyen gulyás?
Poéta lesz és rímkovács,
összekap öt-hat szót, rácsap
és bámulja a szikrákat.
Igy élek én Debrecenben,
rímet patkolok kezemben,
a Holdból is lecibálnám,
tele van tömve a párnám.
Tudom, nem ér ez egy krajcárt,
szőr vagyok, poszthúmusz hajsza,
Tisza Kálmán pocsolyáján,
Csokonai kocsonyáján.

A tervhalmozó²

Én vagyok a tervhalmozó,
Bűvös Szandzsákról álmodó.
A Bűvös Szandzsák nagy dívány,
ülj rá, ha valamit kívánsz.
Tollam mint a dob pereg,
itt a Munkahadsereg!
Ez nem rámver és nem rádver:
fát ültet, erkölcsi káder,
nem lő be az ablakba,
elszéled a falvakba,
kapáját két kézre fogja,
észt pumpál a parasztokba.
Ez adja meg a becsét:
a tehénnek a csecsét
szakértelemmel feji,
a parlagot feltöri,
a rekruta és major
együtt irtja a pajort,
s ha kitör a paraszt lába,
a tábornok bepólyálja.

Én vagyok az új Koppány,
vágjatok négyszer kupán!
Sebaj! Négyfelé esem
s hirtelen nő nyolc kezem,
a nyolc kézben nyolc tollszár
s nyolc tanulmányt írok már.
Halld, az egyik itt dörög!
Hogy lesz a magyar görög?
Menj éjjel a szent Ligetbe,
a Keresztútát követve.
Ott rábukkansz négy nagy Fára,
Persephoné Templomára.
Rajzolj a porba két szférát,
egy hangosat és egy némát.
A belső kör a Sziget:
az antik Lét itt lebeg,
étlenül és szótlanul,
test nélkül, ruhátlanul.
A külső kör a Talaj:
benne zúg a víz s a vaj,
itt kaszálják a repcét,
itt van az őstehetség.
A két körtől messze fuss,
hadd legyen koncentrikus.
Most hajolj a víz fölé,
önts vizet hátad mögé.

---

² Németh Lászlóról írta.

Most a külsőre hints sót,
a belsőbe súg két Szót.
Most a külsőt összerázd,
mondj fölötte egy fohászt.
A belsőhöz légy szelíd,
Persephoné megsegít.
A külsőre szórj hamut,
hívd zokogva Tartaruszt.
Most a két kör fellegét
lassan mozdítsd és cseréld.
(A kettőt tilos cserélni!
Összeköti majd K...)
Ha hirtelen cserélnéd,
összedőlne a kémény,
összedőlne Debrecen
és a Pázmány Egyetem.
Az antik Forma örök.
Igy lesz a Magyar: Görög.

Mennyi minden tervem volna!
Útat építnék a Holdba,
s ha Elektra lenne néném,
még a fát is megpetélném.
A futó nyúlát román
nyelvre megtanítanám,
a hízó ártányt angolra,
az agárkutyát mongolra.
Én hoznám a Szovjet titkát.
Sztalint Leninre tanítnám.
Titkárom lenne Szókratész,
vezértitkár Hippokratész,
utánuk mint drótostót
kiabálna Herodót.
Beoltnám a fát a halba,
a zsidót a fajmagyarba,
a magyart a fajgörögbe,
parolázzanak örökre.
Ha hadügyminiszter lennék,
mindig csak spenótot ennék,
ostromot fűnék Budában
s egy minőség-árudában
csináltatnék olyan kardot,
milyet még vitéz nem hordott.
Ha ezzel a karddal balra
sújtnék, a föld is nyilalna.
Ha sújtnék vele jobbra,
belőle könyv potyogna.
Én vagyok a tervhalmozó,
Szigetvárból kirohanó.
Balszemmel Nyugatra néz,

jobbszemem János Vitéz.
Ugy élek mint egy remete,
a tudóm koromfekete,
prüszkölök és hébehóba
átruccanok San Remóba,
oda se henyélés végett,
keresem a magyar népet.
Ha valaki lépen vág,
szisszentek új szisztémát,
mint az üstökös forgok,
repítem a reformot.
Mennyi minden tervem volna,
hogyha még több időm volna,
de az időm oly kevés,
Európa megemészt.
Ha majd többet nem vakkantok,
tegyétek le mellém Kantot,
koporsóm legyen jó tágas,
tegyetek be egy könyvtárat.
Bár ott minden elsötétül,
látni fogok ablak nélkül.
Tollat is adj, drága nőm...
A sírban tán lesz időm.

(1935. márc.)

Szeress, barátom...

Németh Lászlónak, Buda, Törökvész

Szeress, barátom, csak szeress,
a szerelem emeljen téged,
Egy levegő-leányt keress,
az Éthernek esküdj hűséget!
Ágyuk dörögnek kint és csend van,
ez a nagy csend megsiketít;
keresd meg a létet, hol rend van,
mely majd mindent átalakít:
keresd a nemlét ó-alakját,
keresd Antigonét s Elektrát,
keresd Trója látnoki hölgyét,
keresd Iziszt és Herzeloydét...
Keresd meg a kőben szendergő
eltemetett szerelmeket,
legyen hű barátod az erdő,
amely egy Rousseaut rejteget,
Szent Ferenc magányát is leld meg,
légy te is, mint ő vala, gyermek...
Vagy ülj ki a tenger partjára,

Szent Antalként az elemek
morájában az Úr karjára
hajtvá aléló fejedet:
a víz párnájára pihenj le,
amelynek rajza tiszta, lenge,
csillogtatja fent a Napot
és lent komor, titokzatos.
Tanítsd a halakat reményre,
a vízben úszó milliárd
tenyészetet az örök Fényre,
téggy az életre szent igát!
Prométheusz tüzét hozd ismét
a földre, amely elveszett:
áltűztől jajgat a szelíd lét,
áltűz rombol az ég felett!
Halj meg a születendő jókért,
az átkozódó milliókért,
akkor is, ha törrel dobálnak,
ha körülfut a Styx-folyó:
tárd ki két karod a homálynak
s véred legyen a lobogó!

S szeress, egy halk emlék emeljen,
egy felhő-szülte Nephelé,
védjen a Grácia s a Kellem
emelje lépted felfelé!
Legyen Múzsád mindig nyomodban
és Múzsádat sohase lásd,
a halált hozd menyasszonyodban,
a távolság kék angyalát!
A kék eget hívd esdekelve
s Szívedet törje meg a köd,
legyen a fény életed terhe,
elérhetetlen örömöd!
S a boldog Egy szent börtönében,
mely álmaidat elfedi,
zokogjanak a messzeségben
maradt világok ezrei...

(1944. jan. 17.)

Már egy éve...

Móricz Zsigmondnak,
a föld alatt is élőnek

Hallod-e lent, hogy a sárgarigó
aranytrilláit gurítja,
csupa aranyfény a világ,
egész erdőt fény borítja?

De a kakuk, az ebadta,
az augusztust jól becsapta,
nincs egy szava sem, csak búkál,
sziszegő nyelvével fűkál.

Hozd le, öreg alvó bátyánk,
a vén kakukot a holdból,
elvitte tőlünk a Sátán,
s most a hold tetején horkol.
A sárgarigó kevés itt,
a kakuk kell most ide,
a kakuk mindent megszépít,
őbenne él az ige.
A te tavaszod is bent van,
már egy éve szundikál...

Hej, tavaly még kakukszókor
te voltál itt a király!

(1943. aug.)

A Jenő

A hangja cseng, neve Jenő,
ó nézd, milyen előkelő!
Ebédje diétás menü.
Ne hidd, hogy Jenő párvenű.

A szeme fénylik, glóriás,
termete szinte óriás,
homlokán lágyan leng az ájer,
mosolya olyan bídermájer

Pedig ha akarja, kemény,
mint egy elszánt hintáslegény.
Boxert ragad és orrba koppant.
Vigyázz, hogy a Jenőt ne bosszantsd!

Ha ő eloldja csolnakát,
súg egy francia balladát,
aztán egy összekelyt is nyomba,
így evez az irodalomba.

Honnan jött ő? Ki tudja azt?
Félig dzscentri, félig paraszt,
félig cigány, félig meg örmény.
Egyszer csak feldobta egy örvény.

Én Jenőt mégis szeretem,
ő szinte már a gyerekem,
mert valahányszor orrba vágott,
mindíg hozott egy szál virágot.

Vízöntő

(Hamvas Bélának, a Láthatatlan történetben)

Te ismered India földjét
a te füved nem itt terem,
neked nem az „anyag” szab törvényt
az evestrum, az esztelen.
Te együtt vándorolsz Krisztussal
Lao-ce-val, s Paracelsussal,
jársz-kelsz mint egy boldog titán
az Utolsó Alkony után.

Te látod Peru magasában
a tűz-szemű inka-képeket
és fent Tibet jégbarlangjában
lassan kialakuló életet,
Poseidont, Neptunus egében,
a Földet Mária füst-éterében
mint vérző istent, tiszta hírűt,
s Vénuszt, a kedves rózsaszínűt...

A te füledben, mint a messze
bolygó Hellénben leng a lét:
szirének hangja száll szívedbe,
hozza a perc lágy fűszerét!
Fordítsd vissza hajód, mennydörgött!
Krisztus kiált a hegyeken!
A milliókban zúg az ördög!
Az Egyet add vissza nekem!

A viharzó diófa

Egy diófához vitt az utam.
Nincs harsona, kürt, hogy micsoda futam,
micsoda lobogás,
micsoda robogás
volt ez a fa,
pedig állt egy helyben erős dereka!
Nem emberek kísérték utamon:
egy-egy szőlőtő, egy-egy üde lomb.
Alattam a por
milliárdja omolt
cigánykereket,
míg fent a vidám Nap rámnevetett.

Egyszer csak villámot vet az ég,
megereszti a felhők lángszekerét!
Mint harcpáripák,
tombolt a világ:
bérc, róna, berek...
Nyargaltak a tarkaruhás elemek!

Ott állt a fa elszántan, szabadon!
Zuhogott, zakatolt a fa, mint a malom:
forgatta levelét,
rengette tetemét,
hidrafejét,
rohamozta a szélvihar ércerejét!

Száz karral hiába ragadta meg őt
a százkaru, ködsisakú levegő:
keserű gyökere
menekült lefele,
hol a halál
töltötte talpaiba italát.

Már fent a szivárvány bontotta puhán
színeit a felhők várkapuján...
S mint harci vitéz,
vért ontani kész,
a fa vert szaporán:
száz ágboga száz repülő buzogány!

Rém volt ez a fa, mint rém a bölény,
mely őrzöngve fut börtöne rengetegén!
Az elrobogó
Föld felrohanó
dűhe volt ez a fa,
pedig állt egy helyben erős dereka!

Isten követje

Magyarország miniszterelnökéhez

Nem tudok aludni, a villányt lesrófolom s felsrófolom,
az éj sem tud most elaltatni, ez a földöntúli hatalom.
Az jár eszemben, hogy a vér, mely itt forog testembe zárva
nem az enyém, nincs is már bennem, ott van valahol egy tartályba,
fent egy toronyban... És alatta fegyveres őrszemek cirkálnak,
ha száz lépésre közelítség, töltött csővel elibed állnak,
kérdik a jelszót és jelhangot, azonossági lapot kérnek,
hasztalanul mutogatod, hogy az a vér fent a te véred.
Hosszú alagútak vezetnek a toronyból a föld alatt,
viszik a vért a levegőben csattogó ércmadarak,
viszik Rómába és Berlinbe síneken sikló motorok,

kilencmillió ember vére éjjel-nappal száll és forog!
Ó te Magyarország sáfárja, hazánk első minisztere,
kilencmillió ember vérét a sors kezébe tette le!
Kilencmillió ember vére gőzöli be napod és éjed,
kilencmillió ember vérét te kevered és te cseréled!

Tudom, hogy hangomat a távol malomköve megöröli,
mire a szél hozzád feldobja, a magasság összetöri,
mégis meglengetem a szót feléd, mint egy ünnepi zászlót,
innen a Hortobágy mögött egy bérház emeletablakából.
Ha itt kihajolok keletre, tekintetem fejfákra téved,
itt fekszik a régi Debrecen, itt fekszik a tegnapi élet,
Magyarországnak egy darabja itt járt az Úr felé haza,
ez itt a régi Magyarország túlvilági bejárata,
mely már az évszázadok ólomcsizmája alatt berogyott,
de kiáltok helyette én s kiált helyettem a homok.

Gondoltad-é Itáliában, midőn futott veled a Lé!l,
hogya vér az Isten követje, egyedül Istené a vér?
Ettől lett pünkösöd hajnalán a tizenkét apostol részeg
és támadtak János előtt véres mennyei jelenések...
Gondoltad-é, midőn vitt a gőz apokaliptikus lova
s ott állt melletted mint egy bálvány Róma feltámadt démona;
gondoltad-é, midőn a vak Történelem rádtérdepelt:
kilencmillió ember vérét milyen kannákba mérted el?

(1936. ápr. 3.)

Níbelungi köd

A terhes ég leszállt egész közel,
fejemet nyomják a fellegek,
a tornyoknak nem látom csúcsait,
ismét feltámadtak az óriások,
Thor jön az erdőből a kalapáccsal,
ömlik páncéljáról a vér,
a föld alatt Vulkánusz háborog,
a tengerből Fenrír üvölt, a farkas,
a Montblanc csupa vér, az Alpokon túl
Néró felgyújtotta a Lateránt,
csörömpölnek Trajánusz légiói,
az Óceánt hétszer körülsavarja
a fájdalom Midgárd-kígyója s mindent
megfojt a níbelungi köd...

Ha tudsz még, pajtás, magyarul,
ragadj ásót-kapát kezébe,
ásd el az utolsó magyar ígét is
örökre! – Villámlanak a pólusok!

Borulj le homlokoddal, mondj imát
északnak, délnek, keletnek, nyugatnak
és kérd az isteni Megsemmisülést,
hogy fogadja be árva csontodat!

1936. márc. 25.

Itáliához

Idáig szinte nem is tudtam,
hogyan van a világon tenger és hegység,
úgy éltem egy puszta közepén,
mint egy imaginárius egység.
Egy térnek voltam foglya én,
most is az ő foglya vagyok,
de hallom már új terek csattogását,
közelednek az égő angyalok.
Harminchét éve égek én már,
„Az emberélet útjának felén”,
(„Nel mezzo del cammin di nostra vita”)
sőt azon is túl, közelebb a halálhoz,
óh van-e még számomra új remény?
A térből jön elő az élet
vak kacagása és jaja,
hallom az Apenninek zuhanását,
most száll fel a térből Itália!
Eddig olyan volt, csak mint egy papírlap,
mint itt ez a papír az asztalon,
egy térkép volt, vonalak futkosása,
álmodtak a színek hallgatagon.
Szicília horpadt háromszögébe
belerugott büszkén Kalábria,
egy görbe ív volt a Ligúri-tenger,
csöpp pont volt Róma és Venézia,
az Adriai-tenger lila festék,
néhány fok a nápolyi kikötő,
aludtak a térkép varázslatában
és most jönnek mind a térből elő!

Idáig csak egy kép volt, jelkép,
egy eszmei kiterjedés,
nem hallottam messzebbre hangját,
mint egy madárka énekét.
A könyv kalitkájába volt
eddig Itália bezárva, –
most jönnek az Apenninek,
mozdul a tengerek dagálya,
Szent Péternek boltozatától

megsemmisült kis almafám,
eltűnt szobám s dörömbölök lent
egy katakomba ajtaján, –
kiáltanék, de hangomat
elnyeli a vak folyosó...
Most mint sötét felleg morajlik
felém negyvenöt millió!

Annyi a test körülöttem,
hogy a Nap tőle fekete,
itt meghal Leonárdó, Dante,
ez már a tér örülete!
Itt a mennyei trombitát
az esztelen akarat fújja!
Itt a vak mérnök-ész az úr,
mely önmaga szemét kiszúrja.
Gép robog gép hátán tolongva,
gyújtogat és robbant a gép!
Talpuk alatt összeroppan
Krisztus teste mint buborék.
Ó hol van itt most az Agár,
mely nem fog földet s ércet enni,
hanem Feltro s Feltro között
fog bölcseséggel megjelenni?
Itt az Oroszlán szája csattog
s a Nöstényfarkas fojtogat...
Hol késik az Agár, mely végre
legyőzi az Állatokat? –
s felnyitja előttük a Pokol
ketrecét, ezt a szörnyü pincét,
hol a pízai Ugolino
rágja Ruggieri gerincét,
hol nincs egy pillanatra megállás,
minden perc égő vasdarab,
ráveti magát fej a fejre,
mint egy iszonyatos kalap,
a fej a fejre rászorul,
mint kalapot nyomnál kalapra,
a száj a tarkóra szorul
s mindig a csigolyát harapja?!

Idáig szinte nem is tudtam,
hogy vannak a földön terek
és mégis a tengert hordoztam,
a tenger fénye kergetett.
Árnyékomat sem vettem észre,
lebegtetett a Napban egy lehellet,
mint egy eszmének ingája lebegtem
s nem tudtam, hogy a gondolat kiterjed.

Nem tudtam, hogy a gondolatban
ott alszik a kiterjedés,
a gondolatnak zúgó tér kell,
ha csenget a felébredés.
A gondolatnak nincs határa,
nincs vége és nincs kezdete,
a megfagyott föld, melyen járok,
a gondolatnak egy vetülete.
Hallgasd, Milánó hogy morajlik!
Szinte táncol a fákon a levél,
reng a Nagytemplom kettős tornya...
Most emeli fel öklét a Vezér!
Szemének mit burkol homálya
és ökle mily halállal van tele?
Talpa alatt a föld megindul
s kinyílik az Alvilág krátere.
A gondolatnak nincs határa,
minden gondolat új határt akar,
minden új szem egy új határ plombája
s minden új test új tartományt takar...

Itt állok az Alföld csendjébe zárva,
fölöttem új határok futnak át,
hallom az Apenninek zuhanását,
hallom az új terek forgatagát.
Itália most száll fel a nemlétből,
a nemlét koporsója most hasad
ketté, most rántja magához a tengert,
most rántja az égő napsugarat!
Itt állok az Alföld csendjébe zárva,
fölöttem a fagyasztó csillagok
pincéje ásít, az Űr száll fölöttem...
Ha nincs most egy lehellet, megfagyok!
Idáig úgy takart el mint egy álcát
s a föld alá buktatott a sötét,
az éjszaka ájult gyermeke voltam,
követtem a forgó Föld tömegét...
De most itt állok, a földet ledobva,
bár arcom még csupa homok,
két karomat a napfényre kitárom
s látom a levegőt mint templomot.
Két Róma áll most egymás mellett,
két Rómát tart kinyújtott két karom,
két Rómát nyújtok ki a levegőbe,
válasszatok közöttük szabadon!

Ti ismét Rómát akarjátok
visszahívni, a birodalmat?
Felhívjátok az Alvilágot,
amely a fűvek alatt hallgat?

Felhívjátok Polyphemosnak
rettentő barlang-kapuját
és felhívjátok Tartarusnak
bosszúló véres oduját?

Vagy felhívjátok a Keresztet,
amely a tengerben pihen,
az örök sötétség karjában,
a tenger rejtelseiben?
Megkéritek talán a Holdat,
hogyan a hullámot nyissa fel?
Vagy az örvénylő anticiklont,
amely zsolozsmát énekel?
Két Róma hív: válasszatok!
Az új Róma-e vagy a régi?
Szent Péter vagy Tibériusz?
Az antik Róma vagy az égi?

.....
.....
Róma, győzd le Rómát!

Itt állok az Alföld csendjében,
nem ismerem embert, barátot,
s látom a nemzeteknek sorsát,
közelednek a látomások.
Most szűrja át Sigurd szívét
Högni nehéz, éles vasa
s most kukorékol a Föld belsejében
Hel éjfekete kakasa!
Most tárja szét Asgard felett
szárnyát az óriási Gullinkambe,
az aranytollú ébresztő madár...
S most harap a Hold farkasa a mennybe!
Nyolc mérföldre az Óceán alatt
Thor kalapácsát rengeti a föld...
S most súgja Odin Baldrnak a fülébe
az új ígét, mely majd mindent betölt.

A testek egymást éjbe küldik,
pedig a Nap hívja fel őket,
a földből jönnek fel a testek,
tekintsétek meg a mezőket, –
jönnek a fűvekkel a földből,
amelyet egy csillag hevít,
együtt szívják be a fűvekkel
egy kárhozott Nap mérgeit,
egy Nap mögötti csillag mérgét,
mely átrezeg az éjszakán,
az Űr roppant kiterjedésén,
az Űrnek étheri fagyán.

Ettől hördül fel az oroszlán
és a tigris ettől harap
a zebra torkába a dzsungel
párolgó felhői alatt.
Ettől zuhant vérebe Ábel,
ettől mozdult meg a husáng
a legelső gyilkos kezében
és a földnek két pólusán.
Ez bontja fel, mit a Nap alkot
s amit egy boldog perc cserélt
az egekkel: – az eszme fényét
és Krisztus összetételét.

- Óh Hatalom, akinek nincs neve,
akit nem látni fűben és homokban,
aki a sírok küszöbe alatt
az élet ingáját hajtod titokban;
aki csak néha csengetsz fel az álom
legelső emeletjéből, mikor
az éjszakának ránk esik hatalma
s a test az éjszakával összeforr: –
hozd vissza a Teremtés első fényét,
a Föld forgásának első reményét,
a szélességek közt építs hidat,
feszítsd ki köztük szent átlóidat,
töröld el a dilúvium nyomát,
döntsd meg a Történelem vak jogát
és az anyagnak új törvényt teremts,
győzze le a végest a Végtelen,
hadd lássam az ég fényét szabadon...

Vagy oltsd el a lámpákat, Hatalom!

(1936-38)

Búcsú Debrecentől

(Kísérlet egy irodalmi estnek verses bezárására)

Urak, a dalnak vége van,
eresszünk függönyt a homokra,
bezárták az ablakokat,
csüng már az éj a templomokra,
homály mászkál hideg falán
a Kollégiumnak s a szobákban
elpihentek a szellemek,
most mindenütt csend és homály van,
csak a hó világít a fán,
a háztetőn a hó világít,
betakarja a sírokat

s a régi tölgyek zöld moháit.
Menjen kiki, amerre tud,
urak, a terem nyitva-tárva,
bezárták az ablakokat,
s megnyílt a természet határa, –
aki akar, most átmehet
a földbe, messze vándorolhat,
aki akar, most már mehet
és megszerezheti a Holdat...
Aki most a tükörbe néz,
meglátja végső pillanatját,
övé lesz az első öröm
s övé lesz a végső szabadság.
Aki akarja, a havon
most szikrát fújhat, égő lángot...

Mit akar holnap Debrecen,
mit akar holnap ez a város?
Hiába küldök egy ígét,
az ige bújdosik az éjben,
az ige útja az idő,
nem áll meg, csak a messzeségben,
messziről néznek az igék
reánk a felhők mögül vissza,
nem lesz az ige újra test,
idézni nincs oly spiritisza.
A hús a csontról leesik,
és szálló felhő lesz belőle,
úsznak a testek az egen,
az ég a holtak temetője...

Urak, a dalnak vége van,
egy pillanat volt csak az élet,
köszöntsük a pillanatot,
mely holnap úszó semmivé lesz!
Aki fél a haláltól, azt
őrizze meg az ég kegyelme,
magányosan száll a halál,
magányosan repül a pernye...
Égő városok üszkeit
dobja ide a szél, a gyermek
a tűz füstjében fuldokol,
a Géniuszmét elernyedte,
a sír lett úr az életem,
az új időm úr lett a régi...

Urak, a dalnak vége van,
most kell Hannibált megidézni, –
ott áll az utca szögletén,
ott áll és nincs ott mégse, mégse,
pedig még hallik jajszáva,
pedig még hallik szívverése

és zuhanása, mely soká
fog bújdosni még a terekben...

Urak, a dalnak vége van.
Most kezdődik a lehetetlen.

(1939. jan. 12.)

Bakák, bakák!

Bakák, bakák, volt jó magyar bakák!
Hová tettétek a bakkancsotok?
Ugye, ott hűvösek az éjszakák
és mégse fázik árva csontotok?
Ugye, hogy ott fölöttetek
a nyár fuvalma helyett
észak ködének dermeteg
virága bonta kelyhet?

Bakák, bakák, volt jó magyar bakák!
Hová tettétek a csajkátokat?
Ugye, hogy ott nincs jó forró menázs
és mégse szórtok hangos átkokat?
Ugye, hogy ott nem oly kemény
cibak a föld göröngye,
mely sorsotok nagy nyughelyén
táplál már mindörökre?

Bakák, bakák, volt jó magyar bakák!
Hová lett lelketek pünkösdi álma?
Ugye, ott hűvösek az éjszakák
és elperreg a gyöngye majoránna?
Ugye, hogy ott a szív jaját
elnyomta a vak árok
s a sír komor bástyáin át
a vér lassan szivárog?

Ez itt a tér

Sokszor a villanyt eloltom
és hirtelen felnyitom
s minden úgy áll régi rendben:
a szék, asztal és sifon.
Csupán az óra egyhangú
kettýenését hallom én,
szemem zavartalan áthat
a levegő közegén.
Ami köztem és a fal közt

van, látom, a tér üres,
ez a szent tér, melyben minden
támad: az emberi test,
ebben lesz csillogó a fű,
ebben fű lombot a fa,
ebben vet lángot a villám
földöntúli szalaga.
De a kezem hiába
nyújtom hirtelen ki itt,
üres a tér és a kezem
a semmibe ütközik.
Üres a tér, néhány lépés,
de rajta túl nem jutok.
Óh ha tudnám azt az imát,
amit az Isten tudott!

Egy csengetés

Csengettek az ajtón, kinéztem
az ércukucskálón keresztül:
egy kisfiú állt ott előttem,
felnézett rám gyémánt-szemestül.

Ugyanolyan volt két szeme,
mint az én fiamnak, a mása
volt az a pár fekete szem,
ugyanolyan fekete lámpa.

Nyíló virág volt a kezében,
virágokat árult, könyörgött, –
s én bevágtam az ablakot
és mormogtam rá, mint az ördög.

Egy kis idő múlva már
nem állt ott, a tér hallgatott.
Csak a márciusi harangok
hirdették a vasárnapot.

Egy névtelen katonához

Néhai Bálint Gábor fejfájára

Hol vagy, Bálint Gábor? Nyisd fel zárát,
mozdítsd el a halál vasgúláját!
Vagy még mindig nő feletted
csúcsa, terhe, dombora,
porrá zúzza csontod is, hogy
emlék se lehess soha?

Te is mindent elfeledtél,
az enyészet malmai
koponyádban megőrölték
a szerelem halmait!
Életed szét van dobálva
összevissza: kémia,
induló tehervonatok,
kisfiad, Szibéria,
megfagyott fogoly halottak
tonnái, forradalmár
zászlók, tűz, vér, hétesztendő,
nirvánai csavargás,
Kolozsvár, Debrecen, könnyörgés,
kérvények, embervadak
röheje, mély, gyászszakállas
taplószívű honfiak...

Fejfádat néhány év múlva
egy szélvihar kitépi,
betűjét szétrágja a szú
és más felírást készít
s összeomlik nemsokára
a temető kártyavára.
Ez a vers is csak kártyavár,
ceruzámnak árnyékát
szemem csöndesen kíséri,
mint a gyermek játékát.
Most még mozgat egy lehellet,
most még egy-két látomás
átvilágít rajtam, mert még
hátra a leszámolás.

Őrütség a semmiségnek
fülébe húzni zenéket,
én az örütségből hívlak,
mert a semminél semmibb vagy!
Nincs oly ledülő hegység,
amilyet te süllyedtél!
Mégis, hogy ismét kibontja
a tavasz a fák fényét,
szeretném ismét bejárni
veled az erdők éjét.
Hol van egy új oltár füstje,
mely alatt egy szent pihen?
Hol lakik egy új imádság?
Hol van egy új Rekviem?
Csak egy pillanatra látnám
arcodat, egy tóduló
pillanatra visszahozna
a Reinkarnáció!

A Biblia siratása

Mentem az őszi fák alatt,
nem néztem hátra, sem előre,
kettéhasadt a Biblia,
elszállt az üzenet belőle.

Minek itt nézni hátra és
előre vak, üres szemekkel?
Kettéhasadt a Biblia,
eltűnt kősírából a Mester.

Távolodnak a csillagok,
süppednek az emberi sátrak,
kettéhasadt a Biblia,
s az angyalok messzire szálltak.

Pál apostol is messze szállt
s most már fent valahol az éther
oltártüzénél ráhajol
Krisztus jobboldalára Péter.

Futnak a farizeusok
s az ördögösök is sietnek
s itthagyják ezt a földet a
legboldogtalanabb szigetnek.

Most már hiába öltözik
a főpap csillogó talárba,
kettéhasadt a Biblia
meghalt a kürt szó és hozsánna.

Hiába lóbál füstölőt
a Talmud és az Exegézis,
kettéhasadt a Biblia,
méreggé vált a Szentbeszéd is.

A Nap fent céltalan korong,
üresen kergeti az estét,
kettéhasadt a Biblia,
a sírban sincs már ily üresség.

Ütköznek ostromló hadak,
aztán szétmállnak mint a polyva,
kettéhasadt a Biblia,
menekül az ész felbomolva.

A lélek súlytalan fabáb,
gázak bontják a hús szövetjét,
kettéhasadt a Biblia,
meghalt az Ó- és Újszövetség.

Nincs jel sehol! A föld kemény,
a felhő mint kőszikla hallgat,
kettéhasadt a Biblia,
most már a sír sem ad nyugalmat.

Hiába fojt meg a halál,
a szív a föld alatt is vérez...
Kettéhasadt a Biblia,
elszálltak az égi vezérek.

Süllyedni kell

Milyen szép volt fehér kezed,
milyen feledtető-meleg!
Hogyha nézlek behunyt szemekkel,
sötét álomból ébredek fel.
Hogy égtél: mint a gyertyaláng
merengő költők asztalán!
Ezen a lángon csüngtem én,
ezt a lángot követtem én!
Csak egy gyötört: honnan világít
az élet itt: a föld alól?
Vagy nem is él, csak puszta árnyék
s hideg hazája fent a Hold?
Ha él e láng és teste van,
minek követni hasztalan?
De ha nem él, csak fénye ül meg,
oh hát miért nem semmisül meg?

Már itt az ősz, az álmodó,
lágyszíneket varázsoló,
felejthetetlen képeket...
S érzem, beteg vagyok, beteg.
Engem nem gyógyít meg soha
a tavaszi Nap ostora,
hiába nézem őzikék
ártatlanul nyíló szemét...
Érzem, süllyedni kell nekem,
itthagyni fájó életem,
a parton hagyni mint ruhát
s süllyedni századokon át.

Forgó köd

Mit csináljak szobámban egyedül?
Mit csináljak én itt a bútorok
fejfáival? A perc csak temető,
hogyha szobámban egyedül vagyok.
A könyveket hiába forgatom,
hiába kergetem a szent ígét,
nem adja vissza egyetlen ige
egyetlenegy hangod elixírét!

Meg kell jelenned, a térből elő
kell jönnöd, ahogy mindenki megjelen:
megjelennek a vándormadarak,
megjelenik a hold a tengeren,
megjelenik az apály és dagály,
megjelennek a fák levelei,
megjelennek a zuhatagok
és fent a fellegek tömegei,
megjelennek az ágyúk és a tankok,
megjelennek az örült katonák,
megjelenik a vér fantomtüze
és eltűnik a föld kapuin át!

Meg kell jelenned és mégsem vagy itt,
létezel és mégis nemlét takar,
forгат küllőivel egy pillanat,
amely minden szépet másképp akar,
amely minden jót visszafele forгат,
amely minden víg kártyát átcserél,
amelytől az ősz télre változik
és a tavasz hirtelen elalél.

Meg kell jelenned, mert nekem személyre
van szükségem, amely a csillagok
motorja, és motorra van nekem
szükségem, mely egyedül bent forog
a test ködében, a köd kell nekem,
a forgó köd, mely omlik és szilárd,
mely álom és érc, a test kell nekem,
az a hontalan földfeletti báb!
A test, az oszthatatlan kell nekem,
amelyet senki soha meg nem ért,
melynek fehér térképén szótlánul
bámulom az osztó mérnöki észt...

Minek rohanni messze táj felé,
minek keresni új délköröket?
Te vagy Itáliám és trópusom,
én benned keresek örömöket!
Mily jó elnézni este egyedül
tebenned az élet szép zátonyát,
mily jó fejem közelre hajtani
s bámulni a közelség távolát!
Mert messze vagy! A tenger sincs olyan
távol! És nincsenek a pólusok!
Nem távozik oly messze a halál
s nem nyílnak oly messze a lótoszok!

Egyedül

Egyedül van az ember mindig,
az egyedüllét magasából
egyszer csak alázuhan,
mint a toronynak ablakából.
Mily jó, ha van egy mély tekintet,
amelytől a sír sem hideg.
Én nem nevezem szerelemnek,
én nem nevezem semminek.

Gyermekeimet ismét megláttam

A gyermekeimet már régen
nem láthattam, pedig itt
játszadoznak körülöttem,
de az élet megvakít.
Önmagunkat vakítjuk meg,
vak vezeti a vakot...

Gyermekeimre már régen
szemem nem pillanthatott.

Most végre megláttam őket
mentek az erdő felé,
futottak kéz-kézbe fogva,
vitte őket a remény.
Arcukra lágy rózsát festett
a szép szeptemberi Nap,
keskeny hátuk napban égett.
Vitték csöpp csontvázukat.

Tégláson

Tegnap Téglásra mentem el,
cimborám ott patikus,
megálltam az üvegajtó
mögött s néztem a falut.
A templom épp odalátszott,
láttam az üvegen át
a templom előtt ácsorgó
embereknek karáját.
Március volt, a Szabadság
felszállt egy kopasz fára,
hogy ott ne fogják erővel
az ünnepesti bálra.

Csak néhány piros-fehér-zöld
szalag jelezte nyomát
kis parasztlurkók kabátján,
kik járták az iskolát.
De a pillanat dagálya
a cigánybandába forrt,
mely az úton nagybőgőstül
rúgta a hádeszi port.
Ahol látott egy ablakot,
tüstént alárántotta
a halhatatlan muzsikát
és markát is tartotta.
A legények az ilyennel
nem törődtek, önekik
egykutya, hogy Segesváron
Petőfi hányat esik.
Összeverődött vagy öt-hat.
Mit csináljon? Egyremegy.
Nagyot köp a levegőbe
és a korcsmába bemegy.
Alig érnek a korcsmába,
forog velük a hinta,
forog velük Hadház, Téglás,
Szoboszló, Kaba, Böszörmény...
BOR, SÖR, PÁLINKA!
BOR, SÖR, PÁLINKA!

Egy anya-aligátornak

Nahát, látod, te, te,
kikölt a sok pete,
jön már a friss tojásból
a sok kis aligátor,
alig tojtál, alig,
s jönnek a fiaid –
s mind hangosak, merészek,
s mind szellemtörténészek,
csöpp test és óriás hang
már bennük is tojás van!

Egy fű volt...

Ti nem ismertek engemet,
ti nem néztek, csak jobbra, balra.
A lényeg egy fűben pihen,
egy fűszálban van eltakarva.

Egy halk füvet tartottam én
a véghetetlen naplementben.
Ti gyilkosnak lármáztatok...
Pedig csak egy fű volt kezemben.

A törzsökös magyarokhoz

Mit akartok, ti törzsökös
magyarok, hát miféle törzset
őriztek egy asztal fölé
hajolva és miféle földet?

Mi van beírva törzsötöknek
tekercsébe, milyen jelenést
védték a romboló időtől,
amely minden fényt elemészt?

Koponyátok cseréptábláján
milyen ékírás titka áll?
Ott bujkál bent Sumir és Akkád?
Ott bujkál Asszúrbanipál?

Dobjátok le ruhátokat mint
Istar s a föld hét kapuin
szálljatok alá a halálhoz,
a sötétség hét fokain.

Rogyjatok meztelenül trónjához,
s kérjete, könyörögjete
egy szál búzát, egy szál verőfényt,
egy szál levegőt, szál eget!

(1938. nov.)

Egy vita végső szavai

(Kardos Lászlóéknak)

Nem így akartam a vitát
hogy egy világnak mennydörgése
csapjon rá rettentő gitárt,
véres haldoklók hörgése.

A föld majd azt, ki elbukott,
megengeszteli és bezárja
a jóságos sötétbe, ott
az örökélet kamarája.

A szent éter üzenete
hajlik le engesztelve rájuk,
csillaggal festi fekete,
vérrel átázott ruhájuk.

(1943. ápr.)

Nincs többé válasz!

(Sárközi Györgynek)

Te engem egykor észrevettél,
most itt vagyok ismét, remélve,
de nincs remény, dobd rám az estét, –
a föld legyen sorsom reménye!

Mit akarok még mindig itt fent?
Könnyem nincs már, szemem kiszáradt.
Minek kiáltani az Istent,
ki nem ad úgy sem többé választ?

Búcsú az élettől

Hadd haljak úgy meg, hogy megleltem,
hadd haljak úgy, hogy átöltem
a messze szálló szép eget,
mit utolérni nem lehet...

Húsvéti üdvözet

(Rozónak és a „kis kariká”-nak)

Legyen boldog húsvét-ünnepetek,
találja meg Krisztust a lelketek.
S hadd járjam én egyedül, hallgatag
a szent eleusisi utakat.

*

Ne féljete, én nem hajítom el
a glóriátokat, itt a kehely!
Én Parzival fényébe öltözöm
és széttöröm alföldi börtönöm.

*

Az óriás fergetegben
ki oltalmaz meg titeket?
Én vágtatok a hadseregben
ködsisakkal fölöttetek!

Én viszem a nemzetek sorsát,
az én kezemben a titok,
az én kezemben él az ország
s a halálban is védni fog.

*

Most támasztotta fel a Hármas Isten
a sír mélységéből vérző fiát,
hogy mindnyájunknak bukásán segítsen;
ha egy kiált, most millió kiált.

Kiáltok, ím a milliók nevében:
Holnap örökre jöjjön fel a Nap,
szép sugarát ne érje soha szégyen
s a holt is örvendjen a föld alatt!

*

Odin lement az Alvilágba,
a Hel sötét árnyéka száll rá,
a jövődöt megfejtetni vágya,
most kérdi meg a jósnő álmát:
a porban ül az óriásnő,
a porban fekszik Pythia,
szemében a halál homályt sző,
a porba kellett buknia.

A porban vár feltámadásra,
s a végsőt villanó egen
az éj kárpitjait megrázza,
ha majd a porból megjelen.

*

Hajoljatok le, itt a robbanás,
hajoljatok le, ahol a halottak
éneklik az enyészet kardalát, –
oh boldogok a százszor elhagyottak!

Közel és távol

(Hérónak)

Az este itt van, a csillagra szálló,
az óriási földöntúli háló,
szelek hűvös fuvalma rezgeti
s a tenger hullámának ezrei.

De fent a Márs füstölgő fénye
idéz baljós világokat
s a Pythia kiált az éjbe,
az óriásnő hívogat.
Hel sötétségében elásva,
ajkán a világ pusztulása,
s a vérző Isten teste halva
ereszkedik a ravatalra...

Az este itt van s én is vérzek
mint a legelső keresztyének,
a Hal titkos jele futtatja
véremet idegen útakra,
szívemnek központjától távol
rohannak már szét tagjaim,
elszakadtam édesanyámtól,
megfagytak fénylő napjaim,
nincs gyermekem többé, már nem kell
sem síró hitves, sem barát,
bámulom kihűlő szemekkel
a távolság jégviharát.

Olympia, Zeusz leánya,
te döntöttél ily zord magányba,
a te sújtó tekinteted
Észak börtönébe vetett.
Isteni jóság, aki Hébe
és Aphrodité mosolyát
viszed a természet elébe
s felköltöd a kis ibolyát:
én már magamat eltemettem
s te ébresztettél fel kegyetlen,
ráleheltek örök síromra
rózsás ajkad szép ívei,
s feltárult az enyészet gyomra,
rámszálltak a lét ízei.
Az élet ízét visszahoztad,
fölébresztettél egy halottat,
a földalatti mérhetetlen
álomnak alagútjain
aranytunikádba rejtetten,
a kellemelek szép húrjain,
utánam szálltál mint szivárvány,
a szent Közelséggel kínálván.
A szónál szótlanabbul mondtad
a szót, néma gályádra vontad
a bújdosót, a csöndes habra,
sejtjeid boldog gályarabja.

A nő a Közelség tündére,
a Távolság bús férfi-ék,
s a Közelség a Távolság vére,

így lejtí táncait a lét.
Hiába kiáltottam távol
az élet hídjai felett:
a Közelség szép ablakából
szórtad a szálló perceket.
Öldöklő vad történelemben,
s mindent romboló jelenben,
a végső búcsúpillanat
Behemót-talpai alatt;
az emberiség szakadékan,
a végső megsemmisülés
népeket robbantó játékan,
midőn jött a Teljesülés,
s az Úr szent testét felmutatva
az áldozó pap elbukott
s Krisztus omló vérét jajgatva
siratták a halk mirtuszok:
akkor én ajkadra borultam,
feledtem a sok könnyözönt,
feledtem messzebolygó múltam,
mely ismét a távolba dönt.

Te dönts vissza a messzeségbe,
a rettentő szemű lidércbe?
Az Istenért, hát hogy nem láttad,
hogy ajkaimmal én megváltlak,
a föld porából kiragadva
akkor emeltelek magasba?
Miféle emlék bús árnyéka
takart el, óh, miféle gond?
Én nem dobom olcsó portéka
gyanánt a porba csillagom!
Kezem kezed felé nyújtottam,
a történelemtől sujtottan,
hogy takarja el a rettenetest
a test, mely eszme és az eszme-test...

A távolságot te idézted,
a rettentő szemű lidércet?
Jól van, megyek, hozom a távot,
a Gorgó-arcu messzeséget,
elbújdosom édes hazámból,
s egy csillag máglyája eléget.
Lobbanjanak velem az ívek,
a szép percek, nem hegedül
húrjaimon szép szemed rímet
többé... Légy boldog egyedül!

Tékozló

I.

Eljött a perc,
midőn a Nap
megnyújtja lent
az árnyakat,
s a hallgatag
hülő poron
árnyékok egy
ledőlt torony.
A perc van itt,
a halk idő:
árnyékok a
magasba nő,
a Föld határán
áthatol
s a fellegekre
ráhajol.
Mi bánt, hogy oly
csüggetegen
merengsz az esti
tűz-egen?
Csüggeszt a tűz,
a tűz dala,
az alkonyég
tűzhajnala?
Fáradt szemed
a szögre bámul,
hol tested a vak
földre zárul?
A perc van itt,
az új, sugalmas:
szívünk heve
új lesz, hatalmas!
Pedig nem volt még
ennyi mult:
a mult s jelen most
egybehullt!
Az épülő
gúla felett
úgy tárta szét
szárnyát az est,
ahogy fölöttes
most kitárja
a lenge szél
fuvallatára!
Az esti Nap
rakja le itt
utolsó láng-

pilléreit.
Óh nézd, a hid
mint leng, zizeg!
Fényt izzanak
a szent ivék!
Az ív alatt
vad lázban ég
a mámoros
emberiség!
A nap ezüst
fényhídja ez:
lépj föl reá,
ne csüggedezz!
Röpítsen föl
égő szalagja
keletről a
fénylő magasba
s onnan hajolj le
a szelíd
nyugati alvó
tengerig!
E hídon át,
ki mélyen áhít,
elérheti
az éj csodáit!

II.

A lassú virradat
mily szép ajándék,
midőn a fák alatt
megszületik az árnyék!
Mint sorba özönlő
gyors katonák,
úgy szállnak a színek
a légen át,
vissza mindegyik a
maga helyére:
s ismét kibuggyan
a rózsá vére,
zöld lesz a lomb
mély gömbje ismét,
fiatalon
pompázik a friss rét...
S itt áll előtted
a régi világ:
fürödnek a fényben
az éji fák.
Megrántod a kútát,
mely lent sötét

s nézed a víz
omló szövetét!

*

A dél is eljő
már nemsokára
s föléd hajol
a lombok árnya.
S hallod a mozgó
lombon át
az őszi otthon
harangszavát!
A pillanat
varázsa áthat,
itt magadat
jól megtaláltad!
Kint százfelé
szakít az élet,
itt egy pontba
fut össze éned.
S mielőtt vissza-
hullsz a földbe,
itt belelátsz
a nagy tükörbe,
lenézhetsz lelked
holt tavába,
mely csöndesebb,
mint lent a bánya.

*

A délnek égő
csillagát
biztos léptekkel
hágjad át
s fölötted lelked
zászlaja,
a régi kertet
járd be ma!
Most boldog a holt is
a sírok alatt,
hantjára sugárzó
tallért dob a Nap!
Csengő aranyat
kap a fák koronája
s aranyra szelídül
a fák komor árnya!
S míg járod a kertet,
útadba hajol
s csalogat anyaként a
ribizlibokor.
Óh, mondd, hova tűnt

a régi kesergés?
Mindenfelül int
örömarccal a termés:
sárgán, pirosan
ezer pici földgömb,
nézd, – mámorosan
a Földből előjön!
S mint mappa vidékén
a délköröket,
úgy látod e gömbön
a halk ereket.
Ezer pici gömb
így néz föl a Napba,
héj-ablakain
átcsillog a magja.
Egyik se visel
arcán sűrű kendőt,
megvallja szelíden
titkát: a jövődőt.

*

A búcsúzó Nap
szíve vérzik
s a levelek
ezt mind megérik,
mert lenge lapjuk
lágy erén
nem csendül át
a távoli fény!
S helyette mint
bús szemfedő,
az éj hideg
burjánja nő.
Az éj mint sűrű
fű kikel
és arra int,
hogyan válni kell!
S míg még, a táj
elandalít,
nézve a Nap
lázálmait:
a fénysugárzó
képeket,
miket a felhős
égre fest...
S mire lehullt
fáradt korongja
visszatérsz árnyas
udvarodra.

De a föld tőle
még meleg
s ott ül a porban
gyermeked
s játszadozó
ujja alatt
a porszemek
leomlanak.
Elnézed teste
hajlatát,
szemének fényes
ablakát,
s mögötte a rejtett
kék vizet:
nem érted és
mégis tied!
És rád borul
az ég vidéke,
szívedre hull
az égi béke,
amelyről a
költők daloltak,
a régi költők,
a régi holtak...

Gyermek, virág,
fák lombjai:
ki tudná mind
elmondani?
Gyökérrel az
alvó talajban:
az ember egy
mély titkú dallam.
A földbe hull
és ott kikél,
és mint a fát
az esti szél
lengeti búsan
északnak-délnek:
úgy hajtogatja
őt bent a lélek.

III.

Eljött a perc,
a perc itt fekszik,
egyik esttől
a másik estig!
Az úti fák
pihenni térnek
s egészen a
felhőkig érnek.

Mi bánt, hogy oly
csüggetegen
merengsz az esti
tűz-egen?
Lelked az éj
álomra hívja,
feléd hajol már
földöntúli hídja.
S a vadvirágok
tarka fénye
visszarepül
némán az égbe.

*

Óh nézd, az űr
mint hinti szét
a csillagok
mathézisét!
Az égi mély
drapéria
mintája szent
szimmetria!
A tölgy most halk
gyökért ereszt,
keresi a
mélységeket,
de lombja lenge
szelleme
zizegve szárnyal
felfele!
Alattad föld,
fölötted ég,
alattad a holt
nemzedék,
fölötted pályák
rendje hí:
lengő világok
ezrei!
Itt most mindenki
útra kél,
az utak ormán
zúg a szél,
az éjszakának
súlya van
és húzza lelked
súlytalan!

*

Az ég a fákra
ráborult:
ez már az éj,

az alagút!
A földbe visz!
Az égbe megy!
Szemedben mégis
könny rezeg...
A csillagok
forgó ívét
fájdalmad mért
rombolja szét?
Midőn a hús éj
rádhajol,
nincs gyermeked,
ki átkarol?

Óh hát nem ez volt
a napod
és most siratva
siratod?
A kőnek is
árnyéka van,
csupán te vagy
árnyéktalan?
A parti fű is
mind terem, –
csak sorsodban nincs
értelem?

Tekintsd a lombos
néma fát,
mint őrzi rejtett
fonalát,
mely százados
kérge alatt
követi a
földsugarat!
Élet fonála,
búvó fonál,
művészed a halk
éjhomály:
lágyan suhannak
ujjai, –
s úgy zengsz mint hárfa
húrjai!
A fákon árny ül,
alvó lepel...
A húrt, a húrt,
ezt dobtad el!
S a húrt, ha szíved
eldobog,
nem pengetik
a századok!

*

Hogy zúg a szél,
az éj szava,
az éj feltámadt
angyala!
Életed ide-
oda ráng,
mint tétovázó
gyertyaláng.
Parányi tested,
jaj, elveszhet!
Fohászkodjál
az elemekhez!
Hiába sírsz
az éjbe most:
„Ébredjetek,
ti dallamok!
Nyílj meg, te lég,
határtalan,
és szállj le mint
ezüst galamb!
Nyílj meg, akácok
dallama,
s légy lelkem
őrző angyala!
Nyílj meg, te tűz,
skarlátpiros
éctrombitájú
ősdalos!
Nyílj meg, te víz
a föld alatt!
Nyíljon meg minden
ősanyag!”

Hívatsz te minden
elemet:
„Mentsétek meg
életemet!”
Az ős Napot
s szomorú Holdat
könnyelműen
eltékozoltad!
Elszórtad a
friss réti zsályát
s a csillagok
égő uszályát!
Kezed üres már:
kihullt belőle
a tiszta lét
ezüst esője!

Kihullt a Nap,
kihullt a Föld!
Minden kihullt,
mi tündökölt!
Kihullt a fák
nyugalmas árnya!
Kihullt kezedből a világ
lombringató boldog csodája!

IV.

Eljött a perc,
a csendes óra,
mely a holtak álmát
feloldja:
a koporsók fölött
a mélyben
angyalok örködnek
fehéren.
S a Föld, az óriás
teher,
szárnyuk alatt
egy hópehely...
Az éj van itt,
a végtelen,
mely új
világokat teremt!
A holt világot
bedobálja
az űrben úszkáló
homályba!
Zúg a homály,
az égi katlan...
Csupán te vagy
feloldhatatlan?
Megszűnt a fákban
a szilárdság...
Csupán tebenned
nincs imádság?
Léted mily átok
húzta le?
Az ész hideg
kisértete?
Ő mart beléd
egy bús napon
mint egy kígyó, –
s most állsz vakon?
Követted az erőt,
a bénát,
a villámló vesszejű

Cézárt
ki csillagát
a Styxbe mártja, –
s széthullt a lét
mint pusztá kártya?
Vagy találkoztál
a halállal,
a művészet
vak démonával?
S mint egy csalárd Nap
űz az éjben
a Föld forgása
ellenében?
Megejtett csillogó
pecsétje
s most kész a sír
örök sötétje?

*

Óh nézd, az űr
a Föld felett
ismét kinyílt
és ott lebeg
a Föld határán
felbomolva
a régi Föld,
a régi forma!
A perc van itt
s a perc halott...
Kérj az éjtől
új alakot!
Borulj le a
homokra mélyen,
sokféle út
kering az éjben.
Keresd az égi
Jeruzsálem
útját, amerre
Parzival ment...
Keresd meg Péter
állomását,
Szent Hildegárd
tűz-látomását...
Keresd meg Pált,
a szent Futárt,
és Hildebertus
himnuszát...
Keresd az erdők
esti fényét,
Szent Ferencet,

az Úr szegényét,
minden teremtmények
urát,
és a vizet,
testvérhugát,
és testvérbátyját,
a tüzet,
és szemfedőjét,
a fűvet,
s a harmatot
halotti leplén
s a madarakat
a keresztyén...

*

Ez itt a föld-
fölötti éj!
Mit tettél, amíg
ideért?
A föld süket
és nem felel,
a visszhang is
halált lehell!
Csontod ereszd el,
nézd, merül!
Lelked ereszd el,
nézd, repül!
Arcod helyett
a Hold ragyog,
szemed helyett
a csillagok!
Vetkőzz le! A szent
Meztelenség
csillaga vár,
a Testtelenség!
Így győzd le a
földnek homályát
önmagad tiszta
távolán át!
Zuhanj az ég
sátrát elérve
az örök Éj
trónja elébe!
S borulj le mint a
Bűnös Asszony
és kérd meg, hogy
új fényt itasson
szemedbe, új
árnyat, csírást,
vezessen halk

szobáin át
a legutolsó
kamarához,
ahol a régi fény
leáldoz!

1928-1939

A *Tékozlóhoz*: Ez a költemény tizenegy éve keletkezett, a *Misztikus ünnepi asztal* idején. Azóta különféle változáson ment át. Most végre visszatérek az első szerkezethez és első zenéhez. (Napkelet, 1929.) S mégis úgy érzem, hogy több lett a költemény, teljesebb az eredeténél: háta mögül valami fölibe nőtt. Egy árnyék. A tékozló, csüggeteg Természet fölött megjelent az Evangélium. Ő titokban kísérni szokta lépteinket. S alkony felé megnőnek az árnyak.

(1939.)

G.P.

Összetétel

Ég a homlokom és fázom,
a levegő virraszt tanyámon.
Mindent csillagtalan éj fed
érzem, nemsokára szétszed,
nemsoká a föld alatt
még a csontom sem marad,
s egy nyugtalan kéznek ujja
új alakban rak ki újra,
a test is álom, mint az álma,
minden: összetétel, ábra.

Összetétel a madár,
összetételek a fák
és a föld felett az éther,
Krisztus is egy összetétel.
Lázaim tarkák, fehérek,
egy térben lobban el az élet,
egy kis skatulyányi térben
egyszer csak csöndesen elégttem.

Most kint hó fú, ez december,
játszik összetételemmel.
Óh, mondjátok, mit csináljak
délköreivel a nyárnak?
Összeteszem két kezem:
mentsd meg összetételem!
Ments meg engemet a távol
égő csillagok fagyától!
Vagy úgy bonts szét, mint ahogy
két kezed összerakott:
észrevétlen, mint egy ásványt.
Ne halljam a tér zúgását.

A földnek egy része vagyok már...

A földnek egy része vagyok már,
lábam a föld mélysége húzza,
úgy csüngetem fáradt fejem,
mint aratás előtt a búza.

Látom a Hold mágneses árnyát,
az Óceánon áthalad,
emeli a hullámok árját
és emeli a nagy halat,
akiben a víz bódult álma,
az elemek ősteste zsong...

Látom Athént és látom Rómát
az elfelejtett dombokon,
a süppedő gúlák zászlóit,
a megkövült Cézárokat, –
még egyszer megállnak a létben
és összezsápolják ormukat,
merülnek már és bugyborékol
fölöttük a föld bús pora...

Úgy látom a lét tartományát,
ahogy nem láttam még soha!

(1940. szept.)